

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Pediocactus simpsonii var. *indraianus* var. nov. (fh 4, Oost-Idaho)

Foto: F. Hochstätter

ISSN 0039-4467

69ste JAARGANG
No. 9
SEPTEMBER 1990

KRITISCH BESCHOUWD

Een herziening van de onderverdeling van *Pediocactus simpsonii* (Engelmann) Britton & Rose (slot)

FRITZ HOCHSTÄTTER

Pediocactus simpsonii var. *nigrispinus* Hochstätter var. *nova*

Corpus simplex globulare, pot ovale, perviride ad glaucum, ad 300 mm altum et ad 150 mm diametens est; interdum et caespitosum (ad 50 capita) 500 mm et plus diametens.

Tubera 10 mm longa, 4 mm alta et 3 mm lata sunt.

Areolae mediis in apicibus tuberum 4 mm longae et 2 mm latae, albae ad griseae sunt tomento albescenti obtectae; 15-20 mm inter se distant.

Spinae centrales 6-12, fortes, ad 30 mm longae, subbrunneae ad perbrunneae vel paene atrae, in basi ad 0,8 mm crassae, rectae; **marginales** 10-30, suggriseae, rubrescentes vel brunnescentes, ad 20 mm longae, spinae novae rubrescentes, flavae vel albae sunt.

Gemmae circum verticum apparent in parte superiore areolarum et violaceae vel flavae sunt; **flos** infundibuliformis ad 35 mm longus et 45 mm diametens, subroseus ad perroseus vel flavus est; **folia perianthii** exteriora integra ad 22 mm longa et 6 mm lata in acumen desinunt; interiora 24 mm longa et 7 mm lata lanceolata rosea vel flava sunt; **pistillum** 18 mm longum, 1 mm cras-sum flavum est stigmatibus 3 mm longis flavis.

Fructus carnosus viridis in maturitate subviridis ad subbrunneus, globosus ad 15 mm diametitur et lateraliter aperitur; continet 10-50 grana et plura.

Semina 3,5-3,8 mm longa, 2,5-2,8 mm alta et 1,2 mm lata cum iis varietatis robustioris (FH 110) collata paulo plus curvata sunt; ad radiculam in crista evidens est; **testa** exterior cellulis aliquo irregulariter instructis, maioribus constructa est; cellulae 0,08-0,1 mm diametientes omnes fere ex aequo altae sunt et superficies earum tenuiter undata est; **micropyle** in margine adversa hili est; **hilum** 1,5 mm longum paulo demersum oblonge ovale textura levissima confertum est.

Habitat: Wallowa Mountains, Oregon, in altitudine 900 m. Auctor eum invenit die 10.06.1988.

Holotypus depositus in Herbario Hamburgensi sub numero fh 15.

Beschrijving

Lichaam bolvormig, later ovaal, donkergroen tot blauwgroen, tot 30 cm hoog en 15 cm diameter, enkelvoudig; ook groepen vormend (tot 50 koppen), diameter 50 cm en meer. **Knobbels** 1 cm lang, 0,4 cm hoog en 0,3 cm breed. **Areolen** in het midden op de knobbels, 0,4 cm lang en 0,2 cm breed, wit tot grijs, met witachtig vilt bedekt, afstand tussen de areolen 1,5-2 cm. **Middendorens** 6-12, licht- tot donkerbruin of bijna zwart, krachtig, tot 3 cm lang, aan de basis tot 0,8 cm dik, recht. **Randdorens** 10-30, lichtgrijs, roodachtig of bruinig, tot 2 cm lang. Jonge dorens roodachtig, geel of wit.

De **knoppen** verschijnen aan de bovenkant van de areolen en zijn violet of geel van kleur.

Bloem trechtervormig, tot 3,5 cm lang, tot 4,5 cm in diameter, licht- tot donkerrose of geel.

Buitenste perianthbladeren 2,2 cm lang en 0,6 cm breed, puntig toelopend, glad. **Binnenste perianthbladeren** 2,4 cm lang, 0,7 cm breed, lancetvormig, rose of geel. **Meeldraden** in kranen aan de binnenkant van de bloembuis ingeplant. **Helmknoppen** geel, 0,4 cm lang.

Stamper 1,8 cm lang, 0,1 cm dik, geel. **Stempellobben** geel, 0,3 cm lang.

Vrucht vlezig, groen, bij rijpheid lichtgroen tot lichtbruin, rond, tot 1,5 cm diameter, aan een zijde openend. Aantal zaden: 10-50 en meer.

Zaad is in verhouding tot de var. robustior (fh 110) iets sterker gekromd. Bij de radicula is een duidelijke uitstulping aanwezig. Hilum langwerpig ovaal, weinig verzonken, opgevuld met luchtig weefsel. De buitenste testa bestaat uit enigszins onregelmatig gerangschikte, relatief grote cellen. De cellen zijn alle ongeveer even hoog en de oppervlakte bestaat uit fijne golven. De micropyle bevindt aan de voorrand van het hilum. Lengte 3,5-3,8 mm, hoogte 2,5-2,8 mm, breedte 1,2 mm, hilumlengte 1,5 mm. Diameter van de testacellen 0,08-0,1 mm.

Typegroeiplaats: Wallowa Mountains, Oregon, op 900 m, gevonden door de auteur op 10.6.1988.

Holotypus gedeponerd in het Herbarium Hamburgense onder nr. fh 15.

P. simpsonii var. *nigrispinus* is gevonden in de droogtegebieden van Washington (Kittitas Co., Yakima Co., Douglas Co. en Chelan Co.), Oregon (Jefferson Co., Wheeler Co. en Wallowa Co.) en Idaho (Nez Perce Co. en Idaho Co.). De meeste vindplaatsen liggen in de nabijheid van de grotere rivieren: John Day River, Columbia River, Yakima River, aan de monding van de Salmon River in de Snake River en de Imnaha River. De begeleidende cactusflora bestaat uit *Opuntia fragilis* var. *fragilis*, *O. polyacantha* var. *polyacantha* en *Coryphantha vivipara* var. *vivipara*.

Deze deels enkelvoudige, deels groepen vormende planten vertonen een dichtere en sterkere bedoorning dan de planten in Nevada. Het later meer langwerpige wordende lichaam kan een hoogte van 30 cm bereiken. De middendorens blijven evenwel korter dan die bij de Nevada-planten.

De bloeitijd is van begin tot half mei. De dicht om de schedel staande bloemen zijn tijdens de middaguren wijd geopend. De geurende bloemen trekken mieren en kleine vliegen aan, die op hun beurt voor de bestuiving zorgen. Al na vier weken zijn de vruchten rijp en springen open. Dit snelle uitrijpen van de zaden kan men bij alle *Pediocactus* waarnemen. De zaden worden door wind, regen en de mieren verstrooid; een klein deel blijft aan de voet van de plant liggen.

Pediocactus simpsonii* var. *indraianus* Hochstätter var. *nova

Corpus simplex globosum vel applanate globosum, viride ad perviride; ad 100 mm altum et ad 100 mm latum est; interdum et caespitosum (ad 100 capita) 600 mm et plus diametiens.

Tubera 6 mm longa, 2 mm alta et 4 mm lata sunt.

Areolae mediis in apicibus tubera 4 mm longae et 3 mm latae, albae ad griseae sunt; 7 mm inter se distant.

Spinae centrales 5-8, tenues; ad 17 mm longae, subbrunneae ad brunneae; **marginales** 12-20, subgriseae, paene albae, interdum acumine brunneo, ad 12 mm longae; spinae novae crebrae ad rubrescentes sunt.

Gemmae circum verticem apparent e mediis areolis et rubrae vel flavae sunt; **flos** infundibuliformis ad 20 mm longus et 25 mm diametiens, perroseus, flavus, brunescens vel paene albus est;

folia perianthii exteriora integra 12 mm longa et 3 mm lata in acumen desinunt; interiora 14 mm longa et 4 mm lata lanceolata rosea, flava, brunnescentia vel paene alba sunt; **stamina** in coronis in pariete interiore receptaculi insita; **antherae** 2 mm longae flavae sunt; **pistillum** 8 mm longum flavum est stigmatibus 2 mm longis flavis.

Fructus carnosus viridis in maturitate subviridis ad griseus, globosus sed interdum paulo elongatus ad 7 mm latus est et lateraliter aperitur; continet 8-25 grana.

Semina 3,0-3,2 mm longa, 2,4-2,5 mm alta et 1,2 mm lata cum iis varietatis robustioris (FH 110) collata plus curvata sunt; ad radiculam crista conspicitur; **testa** exterior cellulis, 0,07-0,10 mm diametentibus irregulariter instructis, inter se varie tuberculatis, superficie tenuiter undatis contracta est; **micropyle** in margine adversa hili est; **hilum** 1,6 mm longum perspicue demersum oblonge ovale paene totum textura levi confertum est.

Habitat: Salmon National Forest, Idaho, in altitudine 1200 m. Auctor eum invenit die 25.05.1983.

Holotypus depositus in Herbario Hamburgensi sub numero fh 4.

Beschrijving

Lichaam bolvormig of afgeplat bolvormig, groen tot donkergroen, tot 10 cm hoog en breed, enkelvoudig of groepen vormend (tot 100 koppen, diameter 60 cm en meer). **Knobbels** 0,6 cm lang, 0,2 cm hoog en 0,4 cm breed. **Areolen** in het midden van de knobbels, 0,4 cm lang en 0,3 cm breed, wit tot grijs, afstand tussen de areolen 0,7 cm. **Middendorens** 5-8, lichtbruin tot bruin, dun, tot 1,7 cm lang. **Randdorens** 12-20, lichtgrijs, bijna wit, soms met bruine punt, tot 1,2 cm lang. Jonge dorens crèmekleurig tot roodachtig.

De **knoppen** verschijnen uit het midden van het areool, rood tot geel. **Bloem** trechtervormig, tot 2 cm lang, tot 2,5 cm breed, donkerrose, geel, bruinig of bijna wit. **Buitenste perianthbladeren** 1,2 cm lang, 0,3 cm breed, puntig toelopend, glad. **Binnenste perianthbladeren** 1,4 cm lang, 0,4 cm breed, lancetvormig, rose, geel, bruinig of bijna wit. **Meeldraden** ingeplant in kransen aan de binnenkant van de bloembuis. **Helmknoppen** geel, 0,2 cm lang.

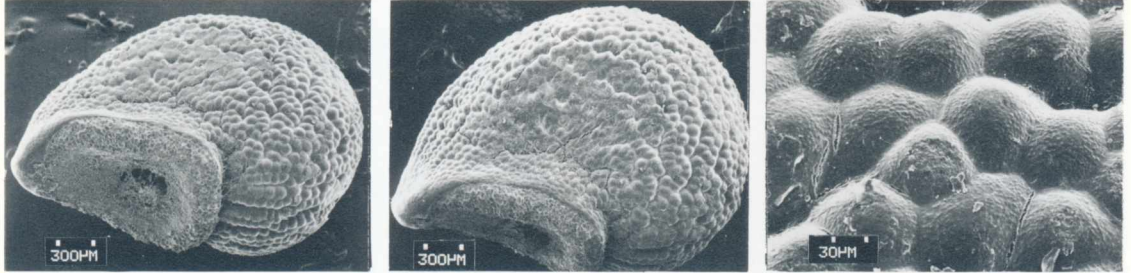

1	2
3	4
5	6
7	8

1. *Pediocactus simpsonii* var. *nigrispinus*, fh 10, Wheeler Co, Oregon
2. *Pediocactus simpsonii* var. *nigrispinus*, fh 12, Jefferson Co, Oregon
3. *Pediocactus simpsonii* var. *nigrispinus*, fh 14, Wheeler Co, Oregon
4. *Pediocactus simpsonii* var. *nigrispinus*, fh 16, Wheeler Co, Oregon
5. *Pediocactus simpsonii* var. *nigrispinus*, fh 52.0, Grant Co, Washington
6. *Pediocactus simpsonii* var. *nigrispinus*, fh 53.5, Grant Co, Washington
7. *Pediocactus simpsonii* var. *indraianus*, fh 1.1, Oost-Idaho
8. *Pediocactus simpsonii* var., fh 2.4, Oost-Idaho

Foto's van de schrijver

REM-opnamen van de zaden van *P. simpsonii* var. *indraianus* fh 4

Stamper geel, 0,8 cm lang. Stempellobben geel, 0,2 cm lang.

Vrucht vlezig, groen, bij rijpheid lichtgroen tot grijs, rond soms iets gerek, tot 0,7 cm breed, zich aan een zijde openend. Aantal zaden 8-25.

Zaad in vergelijking tot de var. *robustior* sterker gekromd. Bij de radicula valt een uitstulping te herkennen. Hilum langwerpig ovaal, duidelijk verzonken en bijna geheel opgevuld met luchtig weefsel. De buitenste testa bestaat uit onregelmatig gerangschikte, onderling verschillend geknobbelde cellen die een fijngegolfd oppervlak bezitten. Micropyle aan de voorrand van het hilum. Lengte 3,0-3,2 mm, hoogte 2,4-2,5 mm, breedte 1,2 mm, hilumlengte 1,6 mm. Diameter van de testacellen 0,07-0,1 mm.

Typegroeiplaats: Salmon National Forest, Idaho, op 1200 m; gevonden door de auteur op 25.5.1983.

Holotype gedeponeerd in Herbarium Hamburgense onder nr. fh 4.

Deze kleinblijvende planten vond ik in lavagesteente groeiend op steile zuidhellingen in het oostelijke deel van Idaho, om iets preciezer te zijn aan de Salmon River in een diep ingesneden dal op hoogten tot 1380 m. De planten, die soms ook op vlakke gedeelten groeien, staan goed verschole tussen het gras en dicht struikgewas. In de begeleidende flora valt *Opuntia polyacantha* var. *polyacantha* op. De verschillen met de andere variëteiten binnen *P. simpsonii* zijn zo aanzienlijk dat een eigen variëteitsrang gerechtvaardigd is.

De planten heb ik vernoemd naar mijn dochter Indra.

Cultuur

De cultuur van de planten uit het geslacht *Pediocactus* op eigen wortel is in Europa moeilijk. Echter, het betreft daarbij niet de in het hooggebergte en hoogsteppen van de Rocky Mountains voorkomende *P. simpsonii* en zijn variëteiten. Op de natuurlijke groeiplaatsen moeten de planten strenge winters met temperaturen van meer dan -20°C doorstaan. Sommige populaties zitten

maandenlang onder de sneeuw. Bij sommige soorten zijn in de herfst de knoppen al te zien die dan door de eerste warme zonnestralen in begin mei zich openen tussen de laatste resten sneeuw.

De omstandigheden in onze kassen - vooral in de winter te warme overwintering, te hoge luchtvochtigheid en het ontbreken van frisse lucht - is niet ideaal voor deze planten.

Ondertussen zijn via zaad en enten vele planten van dit geslacht in omloop. Trachten natuurplanten in cultuur te willen houden moet sterk afgeraden worden, enerzijds vanuit het oogpunt van bescherming van de natuurlijke groeiplaatsen, anderzijds vanwege het feit dat deze planten zich nauwelijks kunnen aanpassen aan onze kasomstandigheden.

De gebergtesoorten zijn de gemakkelijkste in cultuur. Sommige kenners raden aan de zaden voor het uitzaaien een vorstbehandeling te geven. Daarbij worden de zaden verschillende weken buiten bewaard om de natuurlijke omstandigheden zoveel mogelijk te imiteren. Ik heb deze methode - met en zonder vorst - vele jaren toegepast en de resultaten waren gelijk. De methode waarmee ik de beste resultaten behaal, is de zaden die na 2 à 3 weken nog niet gekiemd zijn, te openen door met een naald de schaal te breken. Na 10 tot 14 dagen kiemen hiervan nog enkele. Te zamen zijn bij mij de resultaten tussen de 40 en 80%. Het substraat dat ik gebruik is een mengsel van turf en kwartszand, alhoewel ik de samenstelling niet zo belangrijk vind evenmin als de tijd van zaaien.

Enten is een andere manier tot vermeerdering. Goede onderstammen zijn zij die warmte verdragen zoals *Eriocereus jusbertii*, *Trichocereus spachianus*, *Helianthocereus pasacana*, *Pereskioopsis* en *Echinopsis*. Ook *Ferocactus* is zeer geschikt zoals blijkt bij een liefhebber van deze planten. Het voordeel van enten is tweemaal. Enerzijds zullen de planten sneller spruiten waardoor vermeerdering versneld mogelijk is, anderzijds komen de planten sneller in bloei, vaak al na 2 jaar.

Bij het enten gaat evenwel het natuurlijke uiterlijk verloren. De planten worden opgeblazen en krijgen een niet-typische vorm. Entingen op winterharde onderstammen als *Opuntia fragilis*, *Opuntia rutila*, *Echinocereus viridiflorus*, *E. triglochidiatus* en *Coryphantha vivipara* vertonen deze afwijkingen niet.

P. simpsonii var. *simpsonii* en var. *minor* hebben graag wat humus in hun mineraalrijk substraat, terwijl de andere variëteiten een lavalit-rijk substraat prettiger vinden. De gebergteplanten kunnen de gehele zomer door water krijgen zonder groeipauze. Wel is het aan te raden tussen de watergiften (met daarin de voedingsstoffen) de grond goed uit te laten drogen. Bij de vertegenwoordigers van de hoogvlakten kan het water geven in de zomer enige tijd onderbroken worden. De droge periode ligt tussen november en januari. Om de knopvorming te bevorderen schaadt het niet de planten met sneeuw te bedekken.

Mijn dank gaat uit naar Dr. Günter Hentzschel, Institut für allgemeine Botanik und botanischer Garten, Hamburg, voor zijn onderzoek aan de zaden alsook voor de wetenschappelijke ondersteuning bij dit artikel. Voor de omvangrijke informatie en discussies over dit geslacht dank ik de deskundigen Bill Baeston, Lake Oswego, Oregon, Dr. Günter Hentzschel, Risum-Lindholm en Horst Kuenzler, Belen, New Mexico.

Voor de REM-opnamen dank ik Dr. Gerhard Frank, Hirschberg-Leutershausen, voor de Latijnse diagnoses Drs. J. Theunissen, Oud-Gastel en voor de vertaling Ludwig Bercht, Harmelen.

Literatuur

- Heil, Armstrong en Schleser (1981), A review of the genus *Pediocactus*, Cact. Succ. J. USA 53(1), 17-30.
Benson (1982), The Cacti of the United States and Canada, Stanford University Press, Stanford, Calif.
Hochstätter (1989), An den Standorten von *Pedio-* und *Sclerocactus*, Druckerei Steinhart, Titisee-Neustadt.

OP DE GROEIPLAATSEN

Parken in de Verenigde Staten: Anza-Borrega Desert

WIM ALSEMGEEEST

Dicht bij de grens met Mexico, in het verlengde van de San Andreasbreuk, ligt het grootste staatspark van Californië, het Anza-Borrega Desert State Park, 80 km lang en 55 km breed. Aan de westzijde van het park houdt een hoge bergrug de bewolking, en daarmee de meeste neerslag komende van de Stille Oceaan, tegen. Een uitgesproken woestijnklimaat is daarvan het gevolg.

Eens lag dit gebied onder water en honderden miljoenen zeedieren hebben hun schelpen achtergelaten op een rif, wat nu de heuvels van Fish Creek zijn. Daar, aan de oostzijde van de Santa Rosa Mountains loopt een speciaal aangelegd, maar zeer moeilijk begaanbaar pad naar één van de meest interessante planten van dit park. Het is de Olifantsboom, *Bursera microphylla*. Wat noordelijker in het park, in de Santa Rosa Mountains, is nog onlangs een gebied met zo'n 200 bomen van deze soort ontdekt. Dat is daarmee de meest noordelijke groeiplaats van deze soort, die verder voorkomt in Neder-Californië. De grootste exemplaren bereiken een hoogte van ongeveer 3 meter. De Indianen haalden waardevolle en krachtige medicijnen uit de bomen en hielden daarom de standplaatsen geheim. Vele mensen weigerden te geloven in het bestaan van deze bomen, totdat in 1937 tijdens verschillende expedities de bomen werden gevonden en het bestaan ervan werd bewezen. De Olifantsboom bloeit in het begin van de zomer met kleine witte bloempjes. Het opvallendste aan de boom is echter de groeiwijze. De plant lijkt op een uit de kluiten gewassen bonsai. Ze ziet kans lange tijd enorme hitte en droogte te doorstaan. Toen wij in het voorjaar van 1989 daar voor de tweede keer waren, heerste er een hittegolf. Andere mensen, die we in het park ontmoetten, zagen van een bezoek aan de groeiplaats af te meer daar er te voet 2,5 km afgelegd dient te worden. Achteraf gezien was het best riskant dat we erheen gegaan zijn; we hebben nu ook een voorstelling van de ontberingen die de pioniers in de Death Valley hebben moeten doorstaan.

In het park komen verschillende cactussoorten voor. Een van deze is *Ferocactus acanthodes*, die dus ook kans ziet te overleven in deze woestijn. Het is echter niet zo dat deze cactus een reservoir is van zoet water voor de passerende bezoeker. Van binnen bestaat de plant uit een vochtig weefsel dat alkaloïde-houdend is en ongeschikt voor de mens. Bij het ouder worden gaat de plant wat voorover leunen; hiermee wordt bewerkstelligd dat de dorren een maximale schaduw geven aan de plant tijdens de heetste momenten van de dag.

Niet alleen in het park, maar in het gehele zuidwesten van de Verenigde Staten komt de Ocotillo, *Fouquieria splendens*, in groten getale voor. De zich van een kleine punt uit de grond wijd uitspreidende takken geven deze plant haar bijzondere uiterlijk. Het lijkt alsof de plant op zijn kop staat met de wortels omhoog! Een plant, die er vaak doods uitziet, maar na een regenbui volop tot leven komt en dan spoedig getooid is met haar rode bloemen. Er zijn evenwel ook planten met gele en witte bloemen gevonden. De Indianen aten zowel de bloemen als de vruchten.

1. *Bursera microphylla*
2. *Agave neomexicana*, zuid New-Mexico

foto's van de schrijver
3. *Fouquieria splendens*

In *Opuntia acanthocarpa* nestelen graag vogeltjes, waaronder de zogenaamde cactuswren, die zich uitstekend beschermd voelen tussen de harde dorens.

Echinocereus engelmannii, die meer westelijk in het park voorkomt, stond volop te pronken met zijn grote paarse bloemen. Ook in het voorjaar van 1988 toen wij vanuit het westen over de bergen het park inreden. Het was zwaar bewolkt; de wolken stapelden zich tegen de bergen op, waardoor we op een gegeven ogenblik in dikke mist en regen terecht kwamen. Aan de andere zijde van de bergen, in het park, was de bewolking verdwenen. Daar stonden ook vele planten in bloei. Wel stond er toen een felle, ijsskoude wind. Op de foto's van de bloeiende cactussen met erachter de strakke blauwe lucht is dat niet voelbaar. In het voorjaar van 1989 heerste er, zoals al gememoreerd, een geheel ander weertype.

In de Borrega Valley kwamen we door een vlak gebied. Het stond hier vol met agaven, die met hun metershoge geelge kroonde bloeitakken schitterend afstaken tegen de blauwe lucht. Hier was ook duidelijk te zien hoe de agaven zich als een heksenkring naar buiten uitbreiden. Zoals bekend sterft de plant na de bloei; de uitlopers groeien wel verder. We konden duidelijk de zeer grote cirkels, die de planten vormen, waarnemen.

Bij de Tamarisk Grove groeide en bloeide *Mammillaria dioica*. In vergelijking met de rest van de vegetatie leven deze planten maar kort. Over de functie van de haakdorens is al veel gefilosofeerd. Misschien dienen ze wel om de grassen waartussen ze staan, vast te houden ter bescherming tegen de zon of als hulp bij de condensopname.

Via weg 79 en 371 verlieten wij het park richting Palm Springs. Op een bergrug vonden we nog schitterende *Dudleya's*. Dicht in de buurt stonden ook bloeiende *Yucca's* die opvielen door hun als het ware afgeknotte bloeiwijze. We reden door het San Bernadino National Forest, dat op een zeer hoge bergrug ligt. Deze bergrug zorgt ervoor dat het altijd mooi weer is in Palm Springs, dat aan de oostzijde van deze rug ligt. Op deze berg groeide o.a. een zeer fraaie, woestbedoornde Agave, die niet groter was dan 50 cm diameter. Deze tocht betekende ook weer een enorme wisseling van natuurlijke vegetaties over een korte afstand.

Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort

Mesembryanthemaceae (LXVII)

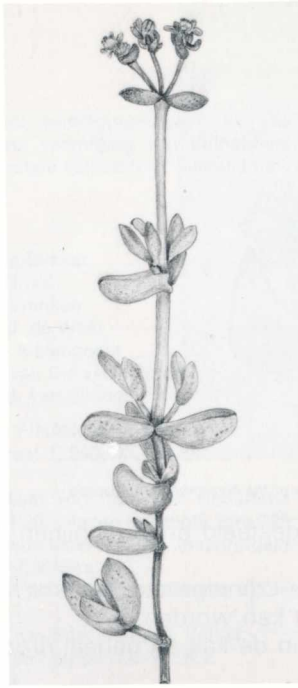
FRANS NOLTEE EN ARIE DE GRAAF†

109. *Ruschianthemum* Friedrich

(ter ere van Ernst Rusch junior, in combinatie met het woord anthemis = bloem).

Dit monotypische geslacht met als enige soort *Ruschianthemum gigas* vertoont zeer sterke gelijkenis met het geslacht *Stoeberia*. Uiterlijke verschillen zijn nauwelijks waarneembaar. De bloemen en vruchten zijn onderling echter zo van elkaar afwijkend dat het plaats in een apart geslacht gerechtvaardigd is. Na wat heen en weer geschuif tussen de geslachten *Mesembryanthemum*, *Stoeberia* en *Ruschia* kwam Friedrich uiteindelijk in 1960 tot het instellen van het geslacht *Ruschianthemum*.

De plant is een vrij fors uitgroeiende, weinig vertakkende struik met dikvlezige, sappige bladeren. Min of meer driehoekig in doorsnede en langwerpige

Links: *Ruschianthemum gigas*, rechts: *Saphesia flaccida*, naar afbeeldingen in Herre, *The Genera of the Mesembryanthaceae*.

van vorm zijn de bladeren licht gekield aan de onderzijde en zwak papilleus. De van weinig betekenis zijnde bloemen verschijnen in trosjes aan het eind van de stammetjes.

De plant kan 's zomers buiten gekweekt worden op een zonnig plekje; 's winters koel en licht en vrijwel droog.

Vermeerdering door zaaïen en stekken in augustus.

Het verspreidingsgebied ligt in het zuidwesten van Namibië en in het Richtersveld-district van de Kaapprovincie, langs de kust, waar 's winters een geringe hoeveelheid regen valt. Afgaande op de natuurlijke vindplaatsen zal *Ruschianthemum* van oorsprong een wintergroeiër zijn die droog gekweekt dient te worden. Als zoveel struikmesems uit deze gebieden is de plant er echter toe te bewegen in onze zomer te groeien en in de winter te rusten.

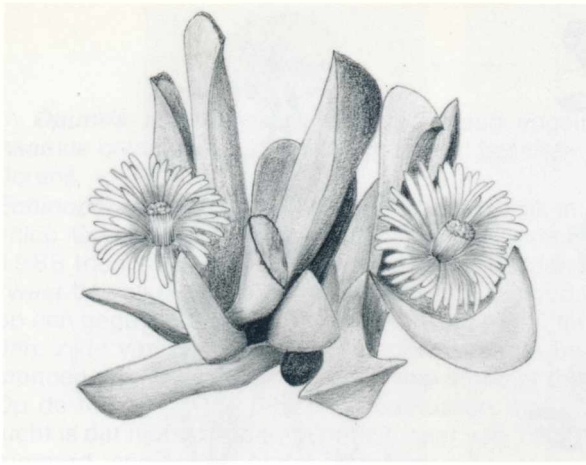
110. *Ruschianthus* L. Bolus

(ter ere van Ernst Rusch junior, in combinatie met het woord anthos = bloem).

In tegenstelling tot wat de naam zou doen vermoeden, hebben we hier niet te maken met een op *Ruschia* gelijkend geslacht. De enige plant uit dit geslacht, *Ruschianthus falcatus*, vertoont in botanisch opzicht sterke gelijkenis met planten uit het geslacht *Delosperma* en is daaraan ook nauw verwant.

Het door E. Rusch jr. in Namibië, bij Numeis gevonden plantje werd in 1961 door mevrouw Dr. Louisa Bolus in een apart geslacht ondergebracht. De bouw van de bloem en de vrucht verschilde zodanig van die van andere geslachten, dat het opstellen van een nieuw geslacht in haar ogen gerechtvaardigd was.

De bossige plant met een houtige, haast knolvormige wortel heeft rechtop staande, in doorsnee driehoekige, toegespitste, aan het eind afgeplatte bladeren met een duidelijke kiel aan de onderzijde.

Ruschianthus falcatus, naar een afbeelding in Herre, *The Genera of the Mesembryanthemaceae*.

De bleek citroengele bloemen zijn kortgesteeld en verschijnen in de nazomer.

De planten verlangen een zeer luchtige, zonnige standplaats, bij voorkeur een platte bak die 's zomers opengezet kan worden.

Rusttijd 's winters op een koele plaats in de kas en geheel droog.

111. *Saphesia* N.E. Brown

(afgeleid van het Griekse woord *saphes* = verschillend; het geslacht onderscheidt zich in verscheidene opzichten van andere geslachten).

Het geslacht *Saphesia* bevat slechts 1 soort (monotypisch geslacht), namelijk *S. flaccida*. Dit is een merkwaardige, struikvormige plant met een wortelstok die in de natuur wel zo'n 1,50 m lang kan worden. Geen plantje dus om in een 7 cm-potje te kweken! De langgerekte, enigszins spatelvormige bladeren vormen aanvankelijk een losse rozet. Tijdens de bloeitijd verlegt de bloeistengel zich, doch na de bloei sterven de bladeren af en verdrogen geheel tijdens de rustperiode. Aan het begin van de groeitijd vormen zich uit de wortelstok weer nieuwe rozetten.

De bloemen, voorzien van talrijke staminodiën (onvruchtbare meeldraden), zijn geelachtig-wit tot sneeuwwit van kleur, ongeveer 4 cm in doorsnede. Een andere bijzonderheid van deze plant is dat de zaaddozen zich niet openen in water. Als zij volledig, door en door gedroogd zijn, openen de capsules zich en komt het zaad vrij. Dit zaad kiemt zeer slecht en het is dan ook nauwelijks mogelijk *S. flaccida* door zaaien te vermeerderen. Door de houtige wortelstok te scheuren is vermeerdering wel mogelijk.

De behandeling van de plant is vrij moeilijk. De rusttijd valt namelijk in de zomer en hij groeit in het najaar en in de winter. Zo u al belangstelling voor een dergelijke, sterk afwijkende Mesem mocht hebben, moeten wij u toch enigszins teleurstellen. Volgens ons is hij waarschijnlijk niet in cultuur en de natuurlijke vindplaats, in de buurt van Kaapstad is door landbouw in beslag genomen. Vermoedelijk is de soort uitgestorven.

112. *Sceletium* N.E. Brown

(het Latijnse woord *sceletium* betekent skelet).

Halfstruikjes, zoals die uit het geslacht *Sceletium*, zijn in het algemeen aantrekkelijke planten. Ze zijn gemakkelijk te kweken en bloeien veelal rijk. Door zo nu en dan te snoeien blijft hun min of meer gedrongen vorm goed behouden.

"Succulenta" is het verenigingsorgaan van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten "Succulenta".

BESTUUR

Voorzitter: vakature
Vice-voorzitter: M. de Bekker
Secretaris: F.R. de Groot
Penningmeester: J. Vrenken
Bestuurslid België: J. de Wael
Alg. Bestuurslid: W. Alsemgeest
Alg. Bestuurslid: E. van Die-van Wijnen
Alg. Bestuurslid: M.J. van Eijsden.

LIDMAATSCHAP en FINANCIËLE ZAKEN

J. Vrenken, Elandstraat 1, 5408 XC Volkel, tel. 04132-72917.

Het lidmaatschap kost voor leden in Nederland f 40,00, jeugdleden f 20,-, leden in België Bfrs 725 en voor elders wonende leden f 50,00. Inschrijfgeld voor nieuwe leden f 7,50/Bfrs 140.

Opzeggen: uiterlijk 1 december, schriftelijk, bij de ledenadministratie.

Postgironr. 680596 t.n.v. Succulenta te Volkel.

Bankrek.nr. 55.32.38.981 bij de A.B.N. t.n.v.

Succulenta te Volkel.

Voor België: rek.nr. 000-11.41.809-22 van de

Belgische postgirodiens t.n.v. Succulenta te Volkel.

LEDENADMINISTRATIE

M.J. van Eijsden, Postbus 584, 7900 AN Hoogeveen. Aanmelding en verzoeken om inlichtingen uitsluitend schriftelijk.

SECRETARIAAT

F.R. de Groot, Punter 26-10, 8242 EA Lelystad, tel. 03200-41379.

PROPAGANDA

W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort, tel. 03484-1083.

MAANDBLAD

Hoofredacteur: C.A.L. Bercht, Mauritsshof 124, 3481 VN Harmelen, tel.: 03483-2300.

Redacteur: J.J. de Morree, Kon. Emmalaan 23, 2264 SH Leidschendam.

BELGISCHE BELANGEN

J. de Wael, St. Rumoldusstr. 109, B 1851, Grimbergen, België.

REDAKTIERAAD:

R. van Donkelaar, T. Neutelings, A.B. Pullen (voorzitter) en B. Zonneveld.

Correspondentieadres: A.B. Pullen, Pr. Beatrixlaan 10, 7711 KG Nieuwleusen

VERENIGINGSNIEUWS:

F.R. de Groot, Punter 26-10, 8242 EA Lelystad.

Sluitingsdatum 15e van de maand voor het verschijnen.

ADVERTENTIE EN VRAAG EN AANBOD

M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen.

Sluitingsdatum: 15e van de maand voor het verschijnen.

LOSSE NUMMERS

P. Melis, Korenbloemstr. 13, 5409 AX Odiliapeel.

ADVERTENTIETARIEVEN:

1/16 pag. f 30,-; 1/8 pag. f 55,-; 1/4 pag. f 85,-;

1/2 pag. f 140,-; 1 pag. f 240,-.

Kortingen op aanvraag.

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

J. Magnin, Ooiveaarstraat 13, 3291 XK Strijen.

Katalogus à f 1,50 te bestellen op girorek.nr. 13.45.616 t.n.v. J. Magnin.

CLICHÉFONDS

J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.

DIATHEEK

J. Deckers, Hertogstraat 39, 6441 HA Brunssum, tel. 045-272461.

BOEKENVERKOOP, R.Z.H. EN VERENIGINGSARTIKELEN

E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56, 6741 KM Lunteren, tel. 08388-3579.

Het boek Discocactus is nog slechts voorradig in Engels en Duits. Prijs op aanvraag.

Het boek "Wat Betekent die Naam". Verklarend woordenboek van nagenoeg alle voorkomende Latijnse cactus- en vetplantennamen. Prijs f 12,50 + f 3,- verzendkosten per stuk.

1 Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten, 3e druk 1986. Prijs f 6,- per stuk.

2 Bewaarbanden voor het tijdschrift. Een jaargang per band. Prijs f 16,- per stuk incl. portokosten.

3 Verenigingsspelden in broche-vorm of als steekspeld. Prijs f 4,- per stuk.

4 Ansichtkaarten met afbeeldingen van Succulenten. Prijs per set van 10 kaarten f 2,50.

5 Propaganda-folders en affiches.

Bij afname van grotere hoeveelheden gelden kortingen.

Bestellen uitsluitend door overschrijven van het juiste bedrag op girorek. 3742400 t.n.v. Succulenta afd. verkoop te Lunteren, onder vermelding van het gewenste artikel.

Voor België: rekeningnummer 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodiens t.n.v. Succulenta te Volkel.

OPROEP AAN P.C. BEZITTERS!

Neem contact op met de secretaris

Samen kunnen we werk besparen

Samen kunnen we gegevens uitwisselen

Samen kunnen we iets opbouwen

Samen kunnen we een floppy-check opzetten

EVENEMENTENKALENDER

- 15-16 September : Plantenbeurs in de Hortus in Haren.
23 September : Internationale Succulentenbeurs van de ver. LEUCHTENBERGIA, Dienstencentrum Schoolstraat 44 te Schilde.
29 September : Bijeenkomst van de studieclub van Succulenta, bij Hr Krijnen te Baarn.
6 Oktober : Ruilbeurs van het Noorden te Zuidlaren.
13 Oktober : Voorzittersvergadering te Amersfoort.
27 Oktober : Algemene Ledenvergadering in de Reehorst te Ede.
3-4 November : Symposium over Succulenten in de Flevohof.info in dit blad
30-11/9-12 : VIVOKA 90 te Middelburg.

AFDELINGSNIEUWS

Afd. Achterhoek.

September, geënte planten en vakantiefoto's en dia's meenemen.

Afd. Amsterdam.

21 Sept, J.Essers met een nog nader te bepalen onderwerp.
19 Okt, mogelijk een week later ivm Herfstvakantie, spreker waarschijnlijk Hr Bertram over de Exotica-manifestatie. Plaats: 'De Rietwijker', 3e Schinkelstraat 9, Amsterdam. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Arnhem.

13 Okt, grote ruilavond.
8 Nov, Voordracht door Hr Alsemgeest.
Plaats: Zaaftje van de speeltuinvereniging 'Tuindorp' achter het pand Floralaan 18 in Wageningen. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Brabant-België.

28 Sept, Hr Vandenbroeck met 2e deel van zijn verhaal over Bolivia
26 Okt, dialezing in overvloeiing door Hr Goossens over Zuid-Afrika
Plaats: Horteco, de Bavaylei 119 Vilvoorde. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Delfzijl e.o.

4 Okt, lezing door Hr de Looze.
1 Nov, dia-avond door Hr Haak.
Plaats: Groene Weide, Snelgersmastraat 15, Appingedam. Aanvang 19.40 uur.

Afd. Dordrecht e.o.

11 Okt, lezing door Hr L. v.d. Hoeven.
Plaats: De Christelijke MTS, Prof.Waterinklaan 45, Dordrecht. Aanvang 19.30 uur.

Afd. Drenthe.

3 Okt, Hr Strating met gemengde dia's.

Afd. Eindhoven.

1 Okt, Hr Jamin vertelt zijn verhaal over.....(onder voorbehoud)
Plaats: De Leeuw, Provincialeweg 102, Veldhoven. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Flevozoom.

27 Sept, ruilavond bij de afdeling Zwolle.
29 Sept, kasbezoek in Nijkerk.

Afd. Fryslan.

9 Okt, Hr. Vrenken over Echinocereus.
Plaats: Zalencentrum Tivoli, Huizumerlaan 59, Leeuwarden. Aanvang 19.30 uur.

Afd. Gouda e.o.

18 Okt, ondelinge ruil- en praataavond
Plaats: 't Brandpunt' Turfmarkt 58.Gouda. Aanvang 20.00 uur.

Afd. 's Gravenhage e.o.

27 Sept, Praataavond.
25 Okt, R.Donkelaar vertelt over Euphorbia's
Plaats: Grote zaal sporthal 'Zuidhaghe', Melis Stokelaan 1201, Den Haag. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Groningen.

20 Sept, lezing door Hr Groot Scholten
18 Okt, lezing door Hr de Looze.
Plaats: Bovenzaal van de Hortus de Wolf in Haren. Aanvang 19.30 uur.

Afd. Den Helder e.o.

13 Okt, een nog nader in te vullen activiteit.
Plaats: Kantine van de Gemeentelijke Plantsoenendienst, Soembastraat 83, Den Helder. Aanvang 13.45 uur.

Afd. Hoeksche Waard.

11 Okt, Hr Vervoort uit België.
Plaats: Natuur Educatief Centrum bij de Rijkshaven in Numansdorp. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Nijmegen.

2 Okt, uitslag zaaiwedstrijd en dia's van eigen leden.
Plaats: Rijksmiddelbare Tuinbouwschool, Energieweg 19, Nijmegen. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Rotterdam e.o.

24 Sept, Hr F.Vandenbroek over Noord-West Argentinië, Salta Guguy
Plaats: bovenzaal van het Wijkgebouw Pier 80, Rösener Manzstraat 80, Rotterdam. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Tilburg.

8 Okt, Hr Beukelaers.

Afd. Utrecht e.o.

9 Okt, Rhipsalissen door Aat van Uyen.
Plaats: Buurthuis Ravelijn, H.Graaflandstraat 2a, Utrecht. Aanvang 20.00 uur.Een ieder is welkom.

Afd. West Friesland.

21 Sept, bijpraataavond en bloeiende Conophytums bekijken bij Fam. Fallaux te Hoogkarspel.
20 Okt, dialezing door A.Kroesen over Asclepiadaceae en Ceropegia.
Bij fam de Wit te Zwaagdijk.

Afd. Zaanstreek.

5 Okt, G.Jonker over Kan.eilanden
Plaats: Stadskeukerij, Brusselsestraat 10, Zaandam. Aanvang 20.00 uur.

Afd. Zuid Limburg.

2 Okt, vakantiemaand, leden nemen vakantiefoto's of dia's mee.
Plaats: Gemeenschapshuis, Hoofdstraat 12, Schimmert. Aanvang 19.30 uur.

Afd. Zwolle.

27 Sept, ruilavond samen met afd Flevozoom aansluitend een lezing over Asclepiadaceae door Coen Knotters.
Plaats: Centrum voor Tuinbouwonderwijs, Prinses Margrietstraat 2, Zwolle. Aanvang 19.30 uur.

SOUTHWEST SEEDS

CACTUSSEN- EN VETPLANTENZADEN
Schrijf vandaag nog voor gratis zaadlijst

DOUG & VIVI ROWLAND
200 Spring Road • Kempston, Bedford • England MK42-8ND
Telephone Bedford (0234) 58970

VOORZITTERSVERGADERING

In aansluiting en als herhaling op de uitnodiging aan de afdelingssecretariaten, dd 15-7-1990, herhalen wij de uitnodiging met een overzicht van de te bespreken zaken.

Geachte voorzitters van de afdelingen van Succulenta,

Het Bestuur nodigt U uit voor een 'voorzittersvergadering'.

Het is onze bedoeling om met U en/of een secundant van gedachten te wisselen over goede en slechte zaken in Succulenta. Wij willen de volgende punten met U bespreken:

- * In sommige afdelingen is de verhouding aantal leden versus het aantal donateurs, naar onze mening scheef. Wat is de oorzaak en hoe gaan we verder.
- * Het geringe aantal jeugdleden.
- * De terugloop van ons ledental.
- * Eventuele konsekventies van te weinig leden m.b.t. o.a. het maandblad.
- * Het ontbreken van kandidaten voor openstaande bestuursfuncties.
- * Er zijn een aantal afdelingen die niet of zelden reageren op Succulenta-vragen, oproepen of activiteiten.
- * Medewerking cq onderlinge samenwerking bij activiteiten.
- * Meer intensieve samenwerking met Belgische cactus- en vetplanten verenigingen eventueel ook met het maandblad.

Een aantal van bovengenoemde zaken kunnen vergaande konsekventies met zich meebrengen. Hoe denken de afdelingen over deze onderwerpen. Voordat wij op enige jaarvergadering deze onderwerpen kunnen gaan bespreken, willen wij weten wat er bij onze afdelingen op deze gebieden leeft.

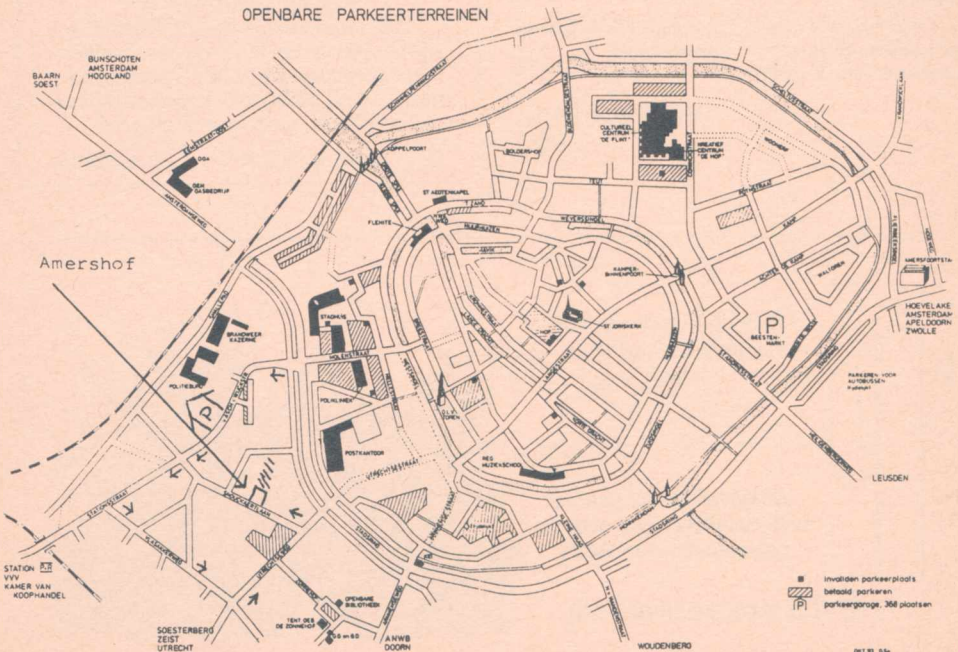
Het is niet onze bedoeling om de afdelingsafgevaardigde te passeren, maar om eens in een andere samenstelling over onze gezamenlijke problemen te 'brainstormen.'

Wij verzoeken U, dringend, de te bespreken zaken voor te bereiden en bij eventuele verhindering de plaatsvervanger duidelijk te informeren. Indien uw afdeling niet aanwezig zal zijn, dit gaarne tijdig aan het secretariaat doorgeven samen met uw schriftelijke reacties.

Het gesprek zal op 13 Oktober 1990 vanaf 11.00 uur in Amersfoort plaats vinden. Samenkomst vanaf 10.30 uur in Zalencentrum 'de Amershof' Snoukaertlaan 11 Tel 033-613524.

5 min lopen van het NS station Amersfoort, een zijstraat van de Stationstr. Eigen vervoer; NS-station aanhouden, parkeergarage Phoenix dan 2 min lopen.

Namens het Bestuur, F.R. de Groot, secretaris

In Memoriam

TOON VAN BEUNINGEN

Op 15 augustus 1990 overleed op 71-jarige leeftijd Antoon W.J.J. van Beuningen. Gedurende tientallen jaren was hij een enthousiast kweker van succulente planten. De velen die ooit zijn zelfgebouwde, vrij grote kas bezocht hebben kunnen beamen dat hij een schitterende collectie met ware pronkstukken op heeft weten te kweken. Zelf doen was voor hem zeer belangrijk.

In de afdeling Nijmegen was hij gedurende een lange reeks van jaren de stuwende kracht. Hij was altijd bereid tot het geven van praktische wenken en raad en door zijn activiteiten hebben velen de vreugde van het kweken van succulenten ontdekt. Gedurende een twaalfal jaren bekleedde hij met hart en ziel de voorzittersfunctie van onze afdeling. Wegens zijn grote verdiensten voor de afdeling Nijmegen werd hij in 1986 bij het 50-jarig bestaan tot erelid van de afdeling benoemd.

In ruimere kring was Toon bekend als trouw bezoeker van de bijeenkomsten van de Werkgroep voor Succulentenstudie in Kasteel Hoekelom te Ede (vanaf eind zestiger jaren). Hier toonde hij zich een vurig pleitbezorger van het enten van zaailingen op Peireskiopsis. De discussies over "de ware droomonderstam" Peireskiopsis of Hylocereus guatemalensis liepen daar soms hoog op.

Een artikel in "Succulenta" over deze zaailingenting (1969) leverde meer dan 500 brieven op, merendeels vergezeld van een verzoek om Peireskiopsis-stekken.

Ook verzorgde hij in de jaren '80-'81 een vragenrubriek in het maandblad.

De groeiende beperkingen door zijn verslechterde gezondheid waren voor deze actieve mens zeer moeilijk te accepteren. Moge zijn familie de kracht vinden om zonder hem verder te gaan.

Op de afdelingsbijeenkomsten zullen wij hem node missen, maar wij blijven hem gedenken in dankbaarheid.

Dat hij moge rusten in vrede.

Namens afd. Nijmegen,
Th. Heijnsdijk

NIEUWS VAN ONZE BELGISCHE ZUSTERVERENIGINGEN.

Cactusvrienden Limburg.

15 Okt, Huldiging trouwe leden en ruilavond.

Plaats: Cultureel Centrum van Heusden-Zolder. Aanvang 20.00 uur.

Cactusweelde Noorderkempen.

18 Okt, diavoordracht over Notocactussen door P.Neut.
28 Okt, Jaarlijkse Nationale Statutaire Vergadering 'Cactusweelde'

Plaats: lokaal 'Vogelzang', Miksebaan 25, Brasschaat. Aanvang 20.00 uur.

Grusonia.

12 Okt, De rotstuijn in de vier seizoenen door Johan Keirse.
Plaats: Don Bosco, Pastoriestraat te Torhout. Aanvang 20.00 uur.

Islaya.

5 Okt, Een kijkje op mijn verzameling.

Plaats: R.B.S./R.M.S., Stationstraat 82, Aalter. Aanvang 20.00 uur.

Leuchtenbergia.

19 Okt, Brazilië, bakermat der Cephaliumdragers door Carla Wolters

Plaats: Dienstencentrum, Schoolstraat 44, Schilde. Aanvang 20.00 uur.

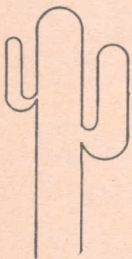
CACTUSKWEKERIJ GERARD GELING 1500 m² cactusplezier

De kas is open zaterdag
van 9.00 tot 12.00 u.

Om op 6 oktober een
combinatiebezoek met de Ruilbeurs
van het Noorden te Zuidlaren mogelijk
te maken zijn wij deze dag geopend
van 9.00 tot 17.00 u. De kwekerij ligt op
± 10 min. rijden van Zuidlaren.

NOORDERSTRAAT 274

SAPPEMEER

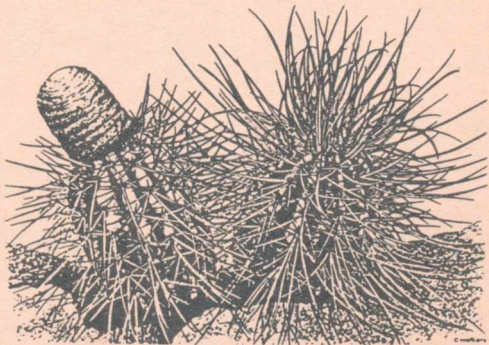

Onze up-to-date planten
catalogus ligt voor U
klaar!

We geven U ook gaarne
nadere inlichtingen over de
gehanteerde teeltwijze

HOVENS cactuskwekerij

Markt 10, 5973 NR LOTTUM Holl.
Telefoon 04763-1693

UITNODIGING VOOR DE ALGEMENE LEDENVERGADERING VAN 27 OKTOBER 1990

aan: De Ereleden van Succulenta
De Leden Van Verdienste van Succulenta
De Leden van Bestuur van Succulenta
De Beheerders van de Instellingen van Succulenta
De Vertegenwoordigers van de Afdelingen van Succulenta
De Leden van Succulenta

Geachte Mevrouw/Mijnheer,
Bij deze nodig ik U uit om de Algemene Vergadering op Zaterdag 27 Oktober 1990 bij te wonen.
De vergadering wordt gehouden in de 'Reehorst' te Ede en begint om 13.00 uur.

AGENDA

1. Opening door de voorzitter.
2. Goedkeuring van de notulen van de Algemene vergadering van 7 April 1990. Deze notulen staan afgedrukt in het Juli/Aug. nummer.
3. Mededelingen en binnengekomen stukken.
4. Begroting 1991.
5. Vaststellen kontributie 1991.
6. Verslag van de lopende zaken
7. Rondvraag.
8. Vaststellen datum en plaats volgende Algemene Vergadering.

F.R. de Groot, secretaris

AAN DE ORGANISATOREN VAN BLOEMEN- EN PLANTENEVENEMENTEN IN NEDERLAND

Betreft: **data bloemen- en plantenevenementen in 1991.**

Het samenstellen van de lijst van bloemen- en plantenevenementen in Nederland voor 1991 heeft nu reeds onze aandacht.

Vooraf van de pers hebben wij al diverse verzoeken gekregen omtrent data van "groen-evenementen". Ook voor de organisatoren zelf is het van belang te weten of er gelijksoortige evenementen tegelijkertijd in een bepaalde regio worden georganiseerd.

Deze evenementenlijst van het Bloemenbureau zal een zo compleet mogelijk overzicht moeten bieden van alle bloemen- en plantenevenementen, die in 1991 in Nederland worden georganiseerd.

De lijst wordt verzonden aan de nederlandse sierteelt-vakpers en aan de consumentenpers. Bovendien wordt een aangepaste versie verzonden aan de buitenlandse vakpers. Tevens wordt de informatie verspreid via Teletekst.

De evenementenlijst zal door het jaar heen regelmatig worden bijgewerkt en verzonden.

Ingrid van der Marel,
Bloemburo Holland,
Schipholweg 1,
2316 XB Leiden.

WIJZIGING SECRETARIATEN

In het juli/aug.nr. staat de adreslijst van de secretariaten. Het telefoonnummer bij het secretariaat van de afdeling "Achterhoek" is gewijzigd.

Mevr. A. Heijnen, Nr. 97 II, 7116 TC Kotten, tel. 05430-64314.

BLADKAKTUS

Binnenlandse en buitenlandse boeken steeds voorradig.
Wij bestellen graag voor U.

Vraag onze Bladkaktus, een lijst met succulente literatuur aan.

NATUUR & BOEK Bankastr. 10
2585 EN 's-Gravenhage
tel. 070-505648.

CACTUSKWEKERIJ

Special Plants

H. de Vries, Folgeralaan 2B
Drachten, tel. 05120-20699

Kas open:

di. t/m vrij. van 10.00-18.00 uur

zaterdag van 10.00-17.00 uur

maandag gesloten

EXOTICA

— DETAILHANDEL & GROOTHANDEL —

EUROPA'S GROOTSTE KEUS AAN ANDERE SUCCULENTEN

Adenia, Adenium, Aloe, Anacampseros, Brachystelma, Bursera, Crassula, Cyphostemma, Dioscorea, Dorstenia, Euphorbia, Fockea, Haworthia, Ipomoea, Jatropha, Othonna, Pachypodium, Pelargonium, Pterodiscus, Sarcocaulon, Trichocaulon, Bolgewassen . . . en nog veel meer!

KOSTELOZE LIJST OP AANVRAAG.

**Ernst Specks, Am Kloster 8, D-5140 Erkelenz-Golkraath
BRD, Tel.: 0 24 31 / 7 39 56, FAX: 0 24 31 / 44 95**

Openingstijden: april – sept., zaterdags 9 – 14 uur; — Andere tijden alleen na telefonische afspraak!

FRANS NOLTEE

1000 soorten cactussen en
andere vetplanten wachten op U.

Vraag mijn GRATIS najaarslijst aan.

Rotterdamseweg 88
3332 AK Zwijndrecht
Tel. 078-124200/010-4420776

Geopend van 31 maart tot 1 november op zaterdag tussen 10 en 3 uur. Verder op afspraak.

INKOOP

VERKOOP

ALLES OP HET GEBIED VAN SUCCULENTENLITERATUUR

NIEUW: Voor de Tillandsialiefhebber: Paul T. Isley: TILLANDSIA. Meer dan 240 kleurenfoto's, 150 zwart-wit afbeeldingen en tekeningen. 256 bladzijden, formaat 22x28 cm. Prijs DM 118,-. Ook o.a. leverbaar catalogus Desiderata.

ANTIQUARIAT DIRK FILIPSKI

Kaiser-Wilhelmstraße 39c, 1000 Berlin 46, tel. 030-772 65 64.

SUCCULENTENSYMPOSIUM OP 3 NOVEMBER 1990

Dit symposium wordt gehouden ter gelegenheid van de aanbieder van de catalogus van succulenten in de Nederlandse openbare collecties. De organisatie ligt in de handen van de Stichting Nederlandse Plantentuinen onder wier auspiciën het symposium wordt gehouden.

Op deze studiedag komen onderwerpen ter sprake die nu sterk in de belangstelling staan zoals de CITES wetgeving, het behoud van succulenten in openbare collecties en de nieuwe indeling van cactussen. Hierbij komen de meest recente ontwikkelingen en voorstellen aan de orde, besproken op het in augustus gehouden 21e IOS congres te Zürich. De inleidingen worden verzorgd door de meest vooraanstaande internationale specialisten. Dit unieke gebeuren is mogelijk gemaakt door sponsoring en subsidies, waardoor van de deelnemers slechts een symbolische bijdrage wordt gevraagd. Vanwege het internationale karakter van de studiedag is de voertaal Engels of Nederlands, zoals aangegeven in het programma.

Programma

Zaterdag 3 November 1990

09.30-10.00 Ontvangst met koffie.

10.00-10.15 Opening by a representative of the Dutch Botanic Gardens Foundation.

10.15-10.30 Aanbieder catalogus succulenten Nederlandse botanische tuinen door dr. D.O. Wijnands aan een vertegenwoordiger van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

10.30-10.50 Goal of the catalogue. The meaning of the catalogue for the Dutch botanic gardens e.g. the Succulentarium by Ir. L.E. Groen.

10.50-11.30 Documentation of a Specialized Plant Collection dr. U. Eggli, Städtliche Sukkulentensammlung, Zürich.

11.30-12.15 The importance of Botanic Gardens in conservation by Dr. M. Sajeve, Botanic Garden Palermo.

12.15-13.30 Lunch

13.30-14.15 A new consensus of the Cactaceae by Dr. D.R. Hunt, the Herbarium, Kew.

14.15-14.45 Ontstaan, ontwikkeling en huidige situatie van de internationale werkgroep Internoto door J.C.M. Theunissen.

14.45-15.15 Zaadverspreiding van succulenten door R. Bregman, specialist scanning electronic microscope.

15.15-15.30 Pauze

15.30-16.00 Het geteelde massasortiment door N. Uittenbroek, fa. Edelman.

16.00-16.45 Het gekweekte sortiment voor de liefhebber door R. Donkelaar, fa. Donkelaar.

Bij voldoende belangstelling is er gelegenheid om op zondag 4 november onder zeer deskundige leiding het Succulentarium op de Flevohof te bezoeken.

Deelnemers ontvangen op het symposium het programma inclusief samenvattingen. De succulentencatalogus is apart verkrijgbaar à f 12,50. Opgave vóór 30 september bij de vakgroep Plantenaxonomie van de Landbouwuniversiteit te Wageningen, Postbus 8010, 6700 ED Wageningen, tel. 08370-83160/83461.

Deelnemerkosten f 12,50 exclusief lunch à f 11.--.

Bij opgave vermelden of gebruik wordt gemaakt van de lunch.

Inlichtingen over de studiedag bij L.E. Groen, 08370-83461.

OPROEP AAN GESPECIALISEERDE SUCCULENTEN EN VETPLANTENVERZAMELAARS

Stichting Nederlandse Plantentuinen, Botanische Tuin Wageningen en Succulenta inventariseren de mogelijkheden om samen te werken. Deze samenwerking zal in eerste instantie bestaan uit het uitwisselen van gegevens, know-how en ervaring. Het is zeer goed mogelijk dat ook, de inmiddels weliswaar inactieve, Werkgroep Succulenten Bescherming, mede een rol bij deze samenwerking kan gaan spelen.

Als startpunt is gekozen voor het opbouwen van een gegevens bestand over gespecialiseerde verzamelingen en collecties met museale waarde, aansluitend het instand houden van deze collecties.

Het betreft natuurlijk collecties die goed geadmistreerd zijn met gegevens over de herkomst van de planten.

Wij trachten om unieke collecties en ook unieke kennis en ervaring te verbreiden en zodoende voor de toekomst te behouden.

Het terrein waartoe de samenwerking zich zou kunnen uitbreiden is vrij groot maar het is in ons aller belang om zorgvuldig te werk te gaan en tot een langdurige samenwerking te komen.

Daarom kiezen wij voor het beginnen met inventariseren en een geleidelijke opbouw.

Willen die liefhebbers die aan deze opzet willen meewerken en die aan de voornoemde voorwaarden menen te voldoen contact opnemen met:

de bestuursleden, Willem Alsemgeest of Rob de Groot.

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor het november-nummer moeten vóór 15 oktober bij de heer **M. de Bekker, Kraayeven 1, 5386 LH Geffen** zijn. Leden van Succulenta mogen per jaar éénmaal gratis een advertentie van max. 6 regels zetten in deze rubriek. Alleen advertenties de hobby betreffende worden opgenomen.

Aangeboden: Kleine 64K computer, geschikt voor verenigingsadministratie. Originele software, database, spreadsheet, etikettenprogr., tekstverwerker, div. spellen etc. incl. printerkabel. Overname printer bespreekbaar. S. Kooij, Groeneveld 4, 2203 BP Noordwijk, tel. 01719-12904.

Aangeboden: Diverse vetplanten en cereuscactussen, eigen kweek. Van 30 tot 200 cm. hoogte. Billijke prijzen. L. Drent, Zahnstraat 28, 6687 AP Angeren, tel. 085-255240.

Aangeboden: Geanodiseerde al. broeikas $\pm$ 2x2 m. f 500,-. Al. kweektafels 0,60x1,78 en 3,65 m. resp. f 100,- en f 200,-. Daylite gaskachel f 150,-. Regenton groen pvc $\pm$ 175 l. f 60,-. Alles als nieuw. F. Bronstede, Vreeswijkstraat 180, 2546 CC 's-Gravenhage, tel. 070-3664475.

Gevraagd: Crassula justus-corderoyi en Euphorbia multi-ceps (geen stek). **Aangeboden:** Diverse cactusboeken o.a. Discocactus A. Buining, Cactussen en andere Succulenten C. Bommelijé. Lijst op aanvraag d.m.v. postzegel. M. Heijlens, van Lierdestraat 41, 9470 Denderleeuw (B).

Gevraagd: Parodia's. Alle soorten. Volwassen en/of jonge planten. Prijsopgave aan: J. van den Dool, Badhuisstraat 18, 2012 CN Haarlem, tel. 023-323418.

NIEUWE LEDEN

Huurman J., Snippenlaan 26, 3645 KT Vinkeveen
Gorp Mark v., Beethovenlaan 337, 5011 LJ Tilburg
Pet J., Floresstraat 10, 1521 BD Wormerveer
Steyn P.C.M. van, Dorpstraat 176, 1713 HN Obdam
Peek E.K., Brandsland 36, 7951 GG Staphorst
Hoek Rob, Buiteneinde 12^A, 3291 AH Strijen
Dijk F.C. van, Oosterlaan 130, 8072 CB Nunspeet
Meer A. en B. v.d., Osdorperweg 951^A, 1067 SW Amsterdam
Zon J. van, Grote Straat 8, 5151 JE Drunen
Bont A. de, Deurningerstraat 160, 7522 CH Enschede
Jong M. de, Wedenkweg 20, 9753 AB Haren
Vredenberg M., Anne Franklaan 31, 3721 PK Bilthoven
Meester Henk, Leverkruidweg 185, 1508 WH Zaandam
Ingen-v. Vliet E. van, Platanenlaan 24, 3911 PC Rhenen
Muller G.L., Biezenkamp 8, 5345 GK Oss
Evers Berna, Th. Rijkersstraat 47, 1721 TJ Den Helder
Kloos G., W. Bootstraat 24, 2037 SJ Haarlem
Berg C.H.P. v.d., Houthuizerweg 17^A, 5973 RE Lottum
Coppus L., Rubensplein 19, 5961 AN Horst
Poorter P., Hollandsche Diep 219, 1509 XG Zaandam
Iseghem L., Rerum Novarumlaan 42, 02060 Merksem, België

karlheinz uhlig - kakteen

7053 KERNEN I.r. (Rommelshausen)
W.-Duitsland LILIENSTR. 5

Aanvulling Plantenlijst 1990-1991

	D.M.	D.M.
Echinocereus subinermis v. ochoteranae L. 624	4 -	6,00
Escobaria hesteri	5 -	6,00
Escobaria strobiliformis (= tuberculosa)	5 -	9,00
vivipara v. arizonica	5 -	9,00
zilziana	5 -	9,00
Gymnocalycium ferrarii	4,00	
horridispinum	4 -	8,00
mazanense	4 -	5,00
Agave parviflora v. flexifolia	19 -	25,00
Euphorbia stellata	5 -	6,00
Ficus palmeri	17 -	29,00

OPROEP voor GEGADIGDEN voor de functie van Hoofdredacteur.

De hoofdredacteur van Succulenta heeft te kennen gegeven dat hij per eind 1990 zijn werk wil stoppen.

Wij zoeken daarom op korte termijn een opvolger, zodat deze nog enige maanden ingewerkt kan worden.

Wij zoeken iemand die tijd heeft en de werkzaamheden voor een langere periode (min. 3 jaar) op zich wil nemen. Het verdient aanbeveling als de kandidaat zowel op biologisch als redactioneel terrein geschoold is en ervaring heeft. Belangstelling en/of ervaring met computergebruik en desktoppublishing zijn zeer nuttig.

Wij verzoeken gegadigden zich schriftelijk bij het secretariaat te melden.

F.R. de Groot
Punter 26-10
8242 EA Lelystad.

De planten van het thans aan de orde zijnde geslacht hebben een wonderlijke manier om de nieuwgroei te beschermen tegen verdroging. Van vele ultra-succulente Mesems kennen we de verdroging van de oude bladeren tot droge, vliesachtige omhulsels waarbinnen zich de nieuwe bladeren ontwikkelen ten koste van het sap van de oude bladeren. Bij *Sceletium* gebeurt de bescherming van de nieuwe bladeren, en daar gaat het tenslotte om, op een geheel andere manier, echter wel met hetzelfde effect. Van de oude bladeren vergaat het groene, sappige weefsel, zonder het vocht af te staan aan de nieuwe bladeren. Wat er van de oude bladeren overblijft zijn de nerven, zoals dat gebeurt bij boombladeren die in de herst afvallen en waarbij na verloop van enige tijd het zachte weefsel vergaan is en de nervatuur overblijft. De skeletten van de *Sceletium*-bladeren omhullen aanvankelijk de eerste nieuwe bladeren. In een later stadium, als de stengels verder uitgroeien, komt de nieuwgroei boven de takjes met verdroogde bladresten uit. Weer later, tijdens de rustperiode, verdrogen ook deze nieuwe bladeren. De plant heeft dan een wat dor uiterlijk en is geheel overtrokken met de skeletten van bladeren. Aan het begin van de groeiperiode verschijnen weer de nieuw gevormde bladeren onder de resten van de oude en het proces herhaalt zich.

Er is nog iets bijzonders aan de hand met de planten uit dit geslacht. Alle soorten produceren de giftige stof "mesembrine", verwant aan cocaïne en dergelijke stoffen. Na fermentatie worden de bladeren gedroogd en zo ontstaat het bij de oorspronkelijke bevolking van Zuid-Afrika bekende zogenaamd "kougoud" of "chama". Mesembrine wordt in onze noordelijke streken evenwel niet door de planten aangemaakt!

Weer terug naar onze halfstruikjes zien we dat zij, langs de stengels omhoogstaande, ongesteelde bladeren hebben die aan de basis enigszins met elkaar vergroeid zijn. De blaadjes zijn toegespitst ovaal, voelen zacht aan en zijn fijn papilleus. Aan de bovenzijde zijn zij vlak, aan de onderzijde rond. De bloemen verschijnen eindstandig, alleen of met enige tegelijk. Zij zijn vrij groot, tot ongeveer 5 cm in diameter en wit, bleekgeel of roze van kleur, dikwijls met een mooi rood of oranje gekleurd hart. De planten groeien in de zomer en rusten in de winter. De bloeitijd valt in de nazomer.

Als potgrond verlangen zij een goed doorlatend, voedzaam grondmengsel van 2 delen goede potgrond, 1 deel korrelige klei en 2 delen grof zand. Zaaën, zowel als stekken gaat uitstekend.

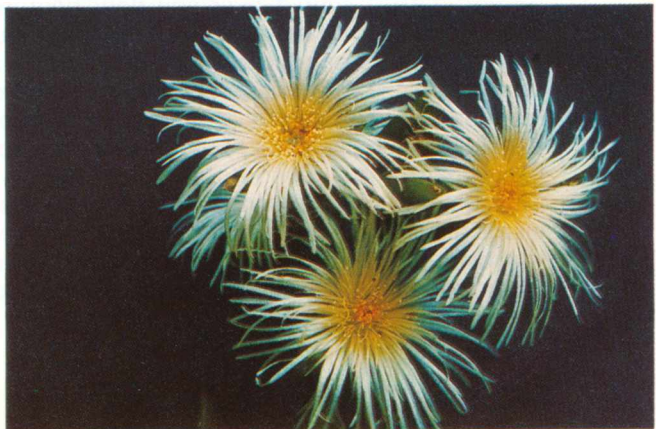
Van het geslacht *Sceletium* zijn 22 soorten beschreven, waarvan *S. strictum* wel de bekendste is. Van de overige soorten vermelden we slechts *S. anatomicum*. Hiervan staat vast dat hij zelffertil is. Het is niet onmogelijk dat meer soorten deze eigenschap bezitten.

De natuurlijke vindplaatsen zijn nogal verspreid in de Kaaprovincie, in Namaqualand en de Karroo.

(wordt vervolgd)

Foto en
tekeningen:
A. de Graaf

Sceletium strictum

KRITISCH BESCHOUWD

Agave macroculmis Todaro en **Agave gentryi** Ullrich **spec. nov.**

BERND ULLRICH

Wanneer men in de monografie van het geslacht *Agave* van Gentry (1982: 598-601) de reproductie van de uitstekende originele Lithografie van Todaro's *Agave macroculmis* vergelijkt met de standplaatsfoto van een door Gentry daarmee geïdentificeerde *Agave* uit de hoger gelegen gebieden van de Sierra Madre Oriental (noordelijk Mexico), dan twijfelt men of deze beide planten inderdaad identiek zijn. Ook Gentry voelde zich blijkbaar niet geheel zeker, want hij schrijft: "Todaro's plate, which represents the type, differs in some respects from the wild plants I am assigned to this name. ... Otherwise, Todaro's illustration appears to represent quite well the species here described. If this explanation is not tenable, then the *Agave* here may acquire a new name, of which we already have far too many in the genus."

In dit artikel zal getracht worden, de identiteit van *A. macroculmis* Todaro in samenhang met de beschikbare historische bronnen op te helderen.

Geschiedenis

Koch (1860: 26) bericht over een *A. atrovirens* Karwinski ex Salm-Dyck in de Botanische Tuin van Berlijn: "Zover wij weten, heeft zij in Europa nog nergens gebloeid". Op deze plant duidt Jacobi, de grootste kenner van *Agaven* in de negentiende eeuw, toen hij (1864: 551-553) zijn *A. latissima* beschreef: "Zij stond tot op heden in de Botanische Tuin van Berlijn onder *A. atrovirens*. De door Karwinski ingevoerde, in de Dyck'se Tuin sedert tientallen jaren gecultiveerde en door vorst Salm (1834: 302) beschreven *A. atrovirens* is een geheel andere plant. ... Wij hebben vele jaren geleden in de koninklijke tuin te Herrenhausen bij Hannover een *Agave* gevonden, die daar stond onder de naam *A. salmiana* Otto ex Salm-Dyck. Wij herkenden hierin direct *A. atrovirens* uit de verzameling van vorst Salm. Een stek ervan, die wij zeer vriendelijk ontvingen van de Hofgardeninspektor Wendland, bezit thans ongeveer dezelfde grootte als de plant bij Dyck, toen vorst Salm hem in 1834 in zijn Horto Dyckense beschreef en komt precies overeen met die beschrijving, zodat wij ervan overtuigd zijn, de echte door de vorst beschreven plant te bezitten."

Gentry (1964) schrijft over een door hem in de Sierra de Juarez (noord-oostelijk Oaxaca) gevonden plant: "De legitieme naam van deze mooie en aparte *Agave* is enigszins twijfelachtig, zoals zovele botanische namen van *Agaven*. Het is *A. mirabilis* als beschreven door Trelease in 1920, maar hij kan ook identiek zijn met *A. atrovirens* zoals beschreven door Salm-Dyck in 1834 ... Deze plant werpt geen zone van agressieve uitlopers op rond zijn basis zoals vele *Agaven*."

Daar Salm-Dyck (1834) bij zijn korte diagnose van een nog kleine *A. atrovirens* als groeiplaats "Monte Tanga" opgaf, was het mogelijk, de identiteit van deze soort eenduidig op te helderen. Ullrich (1990) bericht over een groeiplaats van *A. atrovirens*, ongeveer 350 km westelijk van de door Gen-

try aangeduide plaats, in Guerrero op een hoogte van 3000 m.

Jacobi stelde dus, op welke gronden dan ook, de door Salm-Dyck in 1834 beschreven *A. atrovirens* identiek aan de uitlopers vormende *A. salmiana* uit de tuin in Herrenhausen. Desondanks geeft hij beide als aparte species op. De echte *A. atrovirens* uit de botanische tuinen van Berlijn en München beschrijft hij als *A. latissima*. Daarmee legde Jacobi, die als de autoriteit op het gebied van de Agaven gold, de basis voor een meer dan 100 jaar durende verwisseling. Ook thans wordt de echte *A. salmiana*, die als planta-geplant ter winning van pulque geteeld wordt, nog soms als *A. atrovirens* aangeduid. Elders in zijn "Versuch zu einer systematischen Ordnung der Agaveen" beschrijft Jacobi (1865: 114-115) zijn *A. coccinea* Roezl, die hij habitueel tussen *A. ferox* Koch en *A. potatorum* Zuccarini plaatst en voegt eraan toe: "Deze soort is opgekweekt uit zaad, dat Roezl in 1859 uit Mexico heeft opgezonden." De identiteit van deze plant werd nimmer volledig opgehelderd; toch beschrijft Todaro (1889: 36) kort zijn *A. macroculmis*, die in de botanische tuin in Palermo als *A. coccinea* was gekweekt.

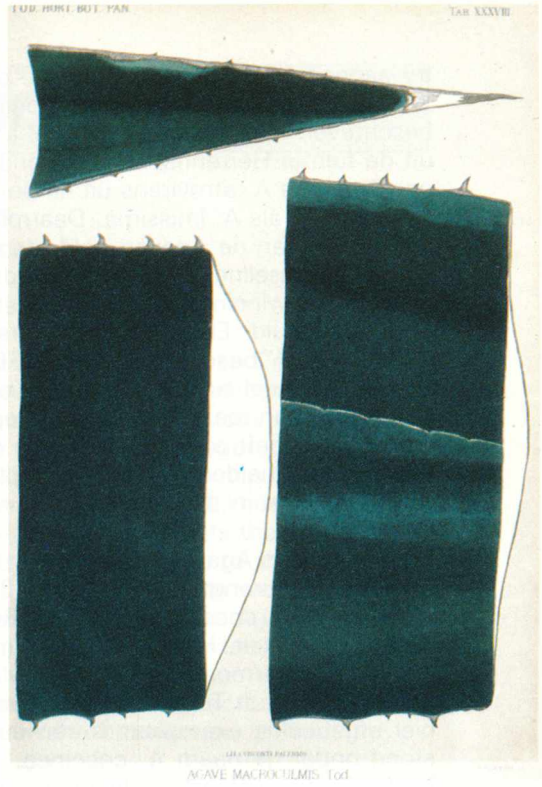
Berger - wiens Agave-monografie in 1988 in fascimile-druk opnieuw werd uitgebracht - brengt (1915: 129-131) een zwart-wit-foto van *A. latissima*, waartoe hij *A. coccinea* Hort (non Roezl ex Jacobi) en *A. macroculmis* als synoniemen stelt. Hij geeft als commentaar: "In tuinen voorkomend als *A. coccinea*, waarmee zij enige oppervlakkige gelijkenis vertoont. De bloemen zijn mij alleen uit Todaro's beschrijving en afbeelding bekend. ... Het grote hier afgebeelde exemplaar is een oude plant van de tuin in La Mortola en stond onder de naam *A. coccinea*."

Bij *A. coccinea* Roezl ex Jacobi merkt Berger (1915: 150) op: "Een door C.A. Purpus in de hoge Sierra de Mixteca op 8-1000 voet (2400-3000 m) bij Coxcatlan (zuidelijk Puebla) verzamelde plant is misschien deze soort." Deze door Purpus verzamelde plant kan zeer wel *A. atrovirens* zijn. Of de in tuinen als *A. coccinea* gecultiveerde planten inderdaad de door Jacobi beschreven *A. coccinea* Roezl is, laat zich niet met volle zekerheid zeggen, daar hij de "bladranden diep en scherp naar buiten gebogen, met zeer hoge deltavormige, vlezige stekelkussens bezet" noemt, hetgeen niet typisch is voor *A. atrovirens*.

In elk geval blijkt uit het reisbericht van Benedict Roezl (1860: 195-198), die o.a. ook ettelijke Agaven in de Europese tuinen heeft ingevoerd, dat hij eind december 1858 vanuit Oaxaca-stad via Cuajimoloja en Cajones naar Choapan reisde. In dit gebied van de Sierra Villa Alta groeit *A. atrovirens*. Alhoewel Roezl het niet aangeeft, kan hij natuurlijk zaad van deze soort verzameld en naar Europa gezonden hebben. Zeer goed mogelijk is, dat hij zaad van verschillende soorten heeft gestuurd, waarvan een als *A. coccinea* (= *A. atrovirens*) is opgekweekt in de tuinen, terwijl de door Jacobi beschreven *A. coccinea* Roezl een verwisselde andere soort was. Op die manier kunnen de optredende discrepanties plausibel verklaard worden.

Chiffot (1906) bericht over een *A. coccinea* in de botanische tuin van Lyon, die eind augustus 1903 begon met het ontwikkelen van haar bloeiwijze en die eind september al een hoogte van 9 m bereikte bij een diameter van 25 cm aan de basis. Na de overwintering van oktober tot april groeide de bloeistengel tot juni 1904 nog verder tot een hoogte van 12 m. In augustus 1904 werden de vruchten rijp, maar er ontwikkelden zich ook talrijke bulbillen.

Ook W. Trelease, een van de belangrijkste onderzoekers van Agaven en directeur van de Missouri Botanical Garden in St. Louis als opvolger van G.

Tafel 37 en 38. *Agave macroculmis* Todaro (= *A. atrovirens* Karwinski ex Salm-Dyck) in Todaro's *Hortus Botanicus Panormitanus* 1890.

Engelmann, stelt (1920: 128) *A. macroculmis* als synoniem van *A. latissima*, de echte *A. atrovirens*. De grote pulque-Agave ziet hij (1920: 130) aan voor *A. atrovirens*, waartoe hij *A. salmiana* als een grijsbladige variëteit stelt.

Schulze (1942) bericht over een *A. coccinea* in de botanische tuin van Berlijn, die in april 1940 begon met de vorming van een bloeschacht en welke in september een hoogte van 5,39 m bereikte. Op 28 april 1941 bedroeg het 7,36 m. Ook deze plant vormde een groot aantal bulbillen. Schulze vermoedt, dat het hier een plant betrof die gekweekt was uit het door Roetzl ingevoerde zaad.

De auteur bezit een bijna complete verzameling op dia van alle historische Agavaceae-illustraties vanaf 1574. Todaro's 'Hortus Botanicus Panormitanus' omvat uitstekende kleur lithografieën waaronder ettelijke Agaven. Deze Tafels behoren zonder twijfel tot de kwalitatief beste afbeeldingen die ooit gepubliceerd zijn. Helaas is zijn werk slechts weinig verspreid, een reden waarom hier de beide afbeeldingen van *A. macroculmis* alsook een vertaling van de Latijnse beschrijving (Todaro, 1890: 51-54, T. 37 + 38) worden gegeven.

"Deze plant kwam onder de naam *A. coccinea* in de tuin. Het in de vorstelijke botanische tuin (Palermo) bloeiende exemplaar ontwikkelde zijn bloeiwijze vanaf het begin van de zomer 1885 tot het einde van de herfst. In de winter stopte plotseling de ontwikkeling van de eerste bloemen en gingen niet verder tot in begin van het volgende jaar. In deze tijd zag de bloeiwijze eruit zoals afgebeeld (Tafel 37) en beschreven. In de zomer kreeg zij op de plaats, waar zich

A. atrovirens bij Carrizal (3000 m) Oaxaca

Foto: A. Lau

normaliter de bloemen ontwikkelen, een groot aantal bulbillen, niet alleen in de bladoksels maar ook in de oksels van de bloemorganen. De kapsels werden rijp tegen het einde van de zomer (1886). De bloei ging nog de gehele herfst door en was bij het invallen van de winter nog niet volledig afgelopen. *Agave macroculmis* bereikt met haar grootte van de bladeren die van *A. atrovirens* Karw. of *A. salmiana* Otto. Zij toont geen gelijkenis met *A. coccinea* Roehl. De bloeiwijze heeft een hoogte van 5,95 m en een omvang (diameter) van 18 cm aan de basis. De bladeren zijn van een achtenswaardige grootte, haar kleur is frisgroen, boven de basis enigszins versmald en dan 24 cm breed, grootste breedte 28 cm en zij bereiken een lengte van 1,75 m. Aan de basis zijn zij aan de bovenzijde convex, vlezig en 12 cm dik, verdunnen zich bij toenemende afstand tot de basis op een niet voelbare wijze, zijn in het onderste vierde bladgedeelte enigszins verbreed en zijn naar het verdikte centrum toe breed verdiept. In het bovenste derde deel worden zij smaller, zijn verdiept en eindigen in een sterke eindstekel, wier versmalling nauwelijks te zien valt, daar de bladrand zich op beide zijden verhoogt en elkaar nadert, waardoor hij duidelijk een verdieping vormt. De bladrand is bewapend met veel dicht op elkaar staande tanden, tussen welke nauwelijks 3,5 mm afstand is, kastanjebruin tot scharlakenrood (derhalve noemde Roehl deze soort *A. coccinea*), aan de basis driehoekig, aan de punt verlengd en naar de rug toe teruggebogen, de tanden zijn aan de basis verbreed en gaan daar in elkaar over, zodat zij over het totale blad een rand vormt.

De bracteeën zijn driehoekig, iets gewonden, aan de basis 8 cm breed en bezitten een aanzienlijke hardheid. De randtanden zijn veel kleiner en vormen een band die de bracteeënrands omgeeft, sterker dan bij de bladeren; deze band verenigt zich aan de punt met de eindstekel van de bractee.

De bloem is gesteld, de steel 20 mm lang, rond, witachtig en glad. Het vruchtbeginsel is cilindrisch, 60 mm lang, glanzend, glad, witachtig, waar hij overgaat in de steel is hij zelfs breder, naar de punt toe iets ingesnoerd tot 20 mm, zodat men op de overgang (naar de bloembuis) een hals kan waarnemen. De meeldraden zijn vlezig en iets gebogen, ze hebben een lengte van 40 mm. De tepalen van het perigoon zijn lineair, concaaf en vlezig, boven het vruchtbeginsel zijn zij over een breedte van 12-15 mm met elkaar verbonden, aan de basis stomp gekield, de rug van het kiel is groen en heeft een groene rand. De drie binnenste tepalen liggen over de rug van het ovarium, daar zijn over een grotere lengte met elkaar verbonden tot een buis die klokvormig is, korter dan het ovarium en het vrije gedeelte van de tepalen zelf. De stamper is veel langer dan de buis en het ovarium, korter dan de helmdraden, rond en glad. De helmdraden zijn krachtig, ingeplant aan de basis van de perigoontepalen, min of meer rond, licht afgevlakt, geelachtig, met een zwakke roepdachtige kleur. De goed ontwikkelde stamper is krachtig met een opgezwollen stempel, die door drie lijnen licht gegroefd is.

Tot zover Todaro.

(slot volgt)

Mineur?

DIRK DE JONGE

27 januari 1990 storm over Nederland, ook in Joure. We houden ons hart vast. 's Middags ± 3 uur slaat het noodlot toe. Een plaat van 2 x 4.20 meter vliegt van de kas. De hond gaat als een bezetene te keer. Daar sta je dan, wat moet je, er liggen nog 3 van zulke platen op je kas. Vlug wat spijkers en latten gepakt en als de wiedeweerga de 3 andere platen zo goed als 't mogelijk is vasttimmeren.

De gaskachel in de kas uitdoen, want die begint te loeien, je stookt nu voor heel Joure.

De planten, natuurlijk net je troetelkinderen uit Zuid-Afrika, afdekken met plastic folie. Tot overmaat van ramp een dikke hagelbui in de kas. 's Avonds op bed met de kleren aan en de schoenen voor het bed. Zegt Minke - mijn wederhelft - en als alle platen van de kas afwaaien, wat doe je dan, ouwe reus van me. Ik dacht, dan doe ik de hele rottroep van de hand en breek de kas af.

De volgende dag met 4 man en veel moeite de plaat weer op de kas, wel lekkage. De kachel aan en zowaar een miezerig zonnetje en de temperatuur op 15° Celcius. Vier weken lang komen we praktisch niet in de kas, alleen als het regent om het lekwater op te vangen. Begin maart, de zon schijnt, de temperatuur in de kas loopt op en er moet gelucht worden. Dan plotseling slaat het cacteritis-virus toe, want we ontdekken overal knoppen. Opnieuw verslinger je je ziel en zaligheid weer aan je gestekelde vrienden. Nog een paar weken later grijp je de gieter, je zingt All you need is love en geeft je planten voorzichtig wat water. Daarna schreeuw je Is every body happy en jullie kunnen me geloven of niet, 't is net alsof alle planten jankikken. Zaterdagmorgen 7 april gaan we samen naar de Alg. Vergadering te Den Helder. Zeggen we tegen Gerard, er moet nodig wat ruimte in de kas komen, flink wat planten zien te verkopen. Zegt die Lange, noem je dat een kas, ik noem dat een magazijn. Als we later de vergadering binnenstappen, wordt er geroepen, daar heb je de jongens uit Friesland. Die twee doen hun naam eer aan, Gerard is die Lange en die Ouwe is de Jonge. Je voelt je, nee je bent onder vrienden. Alle sombere gedachten zijn verdwenen en je kunt er weer een heel seizoen tegenaan.

OP DE GROEIPLAATSEN

Brazilië: het land van de cephaliumdragers (V)

CARLA WOLTERS

Zondag 20.7.86

Afgelopen nacht was het weer eens aangenaam fris. Deze dag gingen we naar Bom Jesus de Lapa, een bekend bedevaartsoord voor Brazilianen. Zo vroeg op de dag waaide er een flinke, frisse bries die alras verdween. Het werd snel bloedheet. Het werd weer een inspannende klimpartij wat de nodige zweetparels deed biggelen. Een (nieuwe) Melocactus spec. was het resultaat. Deze Melocactus is een fraai ogende species die oppervakkig associaties oproept met *M. deinacanthus* ofschoon de verzamelde vruchten

rose i.p.v. wit zijn! Deze species blijft ook lager van postuur wat ook geldt voor het cephalium, dat vanwege zijn veelvoud aan rode borstels ook een rode indruk wekt. De vindplaats is een steil bergmassief tussen Igapora en Bom Jesus de Lapa. Het biotoop laat 'n ongeschonden indruk achter met prachtige zilverwitte Bromeliaceeën. Verder groeit hier: *Arrojadoa aureispina*, *Zehntnerella chaetacantha* en *Coleocephalocereus goebelianus*. De 2e poging kort erna was opnieuw een schot in de roos. Vele, prachtige kleurrijke *M. deinacanthus*-exemplaren wedijverden om schoonheid. Elsa vond een oeroude plant met een cristaatcephalium. Aangetroffen op 500 m hoogte. In dit areaal kwamen ook de voornoemde 3 species (naast de Melocactus) weer, zij het geringer, voor. Het cephalium van deze *M. deinacanthus* was doorgaans vrij lang en erg rood; de bedoorning was onmiskenbaar voor de soort, nl. aanliggend, gekromd staand op grote areolen. De populatie had het zwaar te verduren onder de aanhoudende droogte.

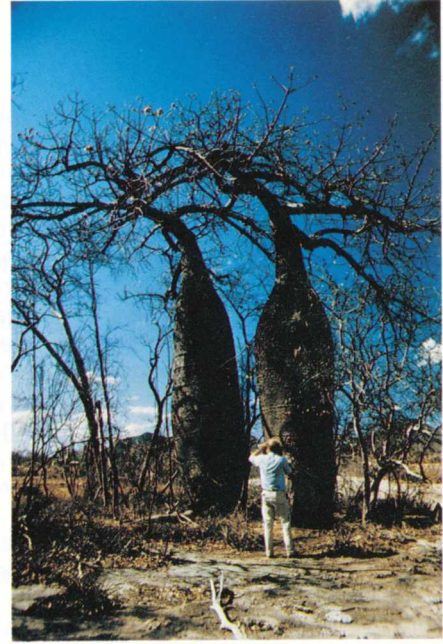
We hadden ruimschoots de tijd. We naderden de stad tegen drieën toen het lange wachten nog moest beginnen. Wat was nl. het geval: de veerpont die ons over de Rio São Francisco zou brengen was nergens te bespeuren. Gelukkig, bijtijds vonden we bezijden de rivier een provisorische opstelling. We hadden bijna de hoop opgegeven nog overgezet te worden; dit zou een ramp zijn want een andere overzetplaats is er niet. Toch duurde het al met al meer dan 2 uur voordat we de aanlegsteigers betraden. Oorzaak: het waterpeil stond zo laag dat er zich op tal van plaatsen zandbanken vormden met als gevolg dat de veerboot via een lange omweg een weg door of liever langs deze aanslibbingen moest zien te vinden. Deze manoeuvre hield langer op dan bevroed werd. Nog een geluk dat ons een verharde weg aan de overzijde wachtte. Normaal is dit een machtige brede stroom, we konden blij zijn dat we überhaupt aan de overzijde gebracht werden. Droogte bracht ook hier schrijnende situaties met zich mee. Zo'n kleine 100 km hadden we nog voor de boeg. Om 19.00 uur reden we Santa Maria da Vitória binnen. In het donker was het zoeken naar een deugdelijk hotel niet makkelijk ook al omdat hier een feeststemming heerste en enkele hotels volgeboekt waren.

Het lukte dan toch en we dineerden uitstekend. Het stadje is vies en ademt een akelige sfeer. Nee, dan liever Caetité, daar was het tenminste redelijk schoon en op orde.

Maandag 21.7.86

We konden terugzien op een zachte (figuurlijk alsook letterlijk) ontspannen nachtrust waar de frigo-bar, TV en de onmisbare ventilator niet aan ontbrak. De zwoele nacht noopte ons ertoe het apparaat gedurende de hele nacht te laten draaien, waarbij we het onaangename zoemen graag op de koop toe namen. Het ontbijt hier was heel redelijk.

Eerst werd besloten naar de standplaats van *Austrocephalocereus dolichospermaticus* (onlangs omgedoopt tot *Siccobaccatus*) op zoek te gaan alsmede *Melocactus levitestatus* die hier sympatrisch groeit. We crossten over stoffige paden, ontdekten 2 nieuwe habitats maar degene die Jan Hovens in 1981 bezocht had bleek "spoorloos". Het was bijna ondraaglijk heet, geen wolkje aan de lucht, zeker nu we het middaguur langzaam naderen. Juist tijdens de heetste middaguren waagden we ons aan een klim die erg zwaar was in deze moordende hitte. Alles stond er even droogjes bij; de natuur leek te schreeuwen om regen. De zanderige paden brachten nog een extra spanningsdimensie teweeg: stel je voor dat je in deze rimboe

Boven: *Cavanillesia arborea*
 Links: *Micranthocereus*
purpureus

Foto's van de
 schrijfster

strandt, het zand is zo fijn zoals we dat slechts van stranden kennen. Het was zelfs nog te warm om normaal te eten en we teerden op een part watermeloen. De temperatuur zal om en nabij de 40° C gelegen hebben. De binnenstromende wind in de bus was ook niet echt verkoelend fris maar toch wel aangenaam.

De eentonige "recht-toe-recht-aan-wegen" in Bahia zijn goeddeels verhard, maar omdat er weinig anders je opmerkzaamheid kan afleiden, nogal slaapverwekkend.

Op willekeurige rotspartijen vonden we *Quiabentia zehntneri* ook wel bekend onder de genusnaam *Pereskia*. Het is een onogelijk struikje dat tot 2 à 3 m (volgens literatuur) kan opgroeien. Ze groeide hier als "onkruid" op de kalksteenrotsen op 500 m hoogte. De bloem is gelijk aan een *Pereskia*-achtige, maar bleef ons aldaar onthouden. De dorre droogte had ook hier weerslag op de planten. De twijgjes lieten los bij de minste of geringste aanraking.

De bekroning van de dag waren de standplaatspopulaties van *Pilosocereus superfloccosus* en *P. calcisaxicola* die in gezelschap van voornoemde soort groeiden. Laatstgenoemde blijft lager, tot 2 m, groepenvormend, minder vergrijsd, eerder een blauwgrijzige epidermis. Een relevant verschil ligt natuurlijk in het "echte" cephalium dat doorloopt en verscheidene ribben bedekt (*P. superfloccosus* maakt dikke losse toeven die de afgeronde toortsen bekronen). De takken lopen niet zo typisch puntig toe als bij *P. superfloccosus*. Bij deze species troffen we een *Euphorbia species* en *Cavanillesia arborea* aan.

Tegen de middag besloten we het zekere voor het onzekere te nemen en toch maar via Santa Maria da Vitória terug noordelijk richting Limoeiro te koersen. De bedoeling was oorspronkelijk binnendoor omhoog te rijden maar de zandwegen werden alsmaar slechter. We kwamen verzeild bij het nog zo heerlijk primitieve veerpontje van Porto Novo dat bestond uit 2 aaneengekoppelde sloepen waarop een platform was aangebracht, waar auto's via 2 gammele planken op geloosd werden (hier wordt een staaltje precisiewerk geveerd van de chauffeur). Eenmaal op de boot liep het water stromenderwijs binnen. In plaats dat men zich om het lek bekommert schept men liever voortdurend met een emmertje het water eruit. Een behendige zwemmer volgde ons op de voet en vermaakte zich spelend in de nabijheid van de veerpont tot hij op een gegeven moment aan dek kwam: Jan wilde hem juist "kieken". Tot zijn stomme verbazing bleek ditzelfde joch 5 jaar geleden ook in dezelfde kamerlens gekeken te hebben. Je blijft je verbazen...

De tocht van vandaag was een van de zwaarste van deze reis. We zagen toch nog kans Ibotirama te bereiken waar we gelukkig direct een onderkomen vonden. Prima hotel. We zaten danig onder de muggebultjes. In de doorkruiste dorre "sertão" van daarginds waren ze nogal agressief. Op naar een restaurant waar de gepresenteerde dikke stomp medium doorbakken beefsteak er in ging als koek. Als een goede, Braziliaanse gewoonte werd dit diner afgesloten met het traditionele mierzoete maar toch pittige minikopje koffie: "cafezinho".

We relaxden nog een klein uurtje buiten op het terras vlakbij een binnenzwembad, nu zonder badgasten maar waar zo af en toe een tamelijk groot formaat vlermuis af en aan vloog. Muggen bij de vleet.

Onze lantaarn bij ons slaapvertrek was half gevuld met dooie lijkjes van deze muggensoorten die zich in grote zwermen door het licht aangetrokken voelden. Mijn dagaantekeningen zet ik nu ook buiten voort nadat iedereen het bed opgezocht had. Het was nog zo heerlijk buiten onder de parasol. De temperatuur was aangenaam op dit nachtelijk uur; binnen was het bijna ondraaglijk.

(wordt vervolgd)

Mammillaria dioica; enige kanttekeningen

J.J. DE MORREE

Mammillaria dioica heeft zijn naam te danken aan een voor cactussen eigenaardig kenmerk van zijn bloemen. Het artikel van John Pilbeam (Succu-

*Twee dioica's met doorgesneden bloembuis.
Links bloem met gedegenererde meeldraden.*

lenta 1990, p. 40) stelt me in de gelegenheid dit toe te lichten. De soortnaam dioica betekent als biologische term tweehuizig. Dat wil zeggen dat bij een plant de bloem slechts mannelijke of vrouwelijke voortplantingsorganen bevat, dus meeldraden of stempel, stijl en vruchtbeginsel. Tweehuizige planten hebben dus of vrouwelijke of mannelijke bloemen en voor bestuiving en bevruchting zijn dus per sé twee planten nodig van verschillend geslacht. Heel duidelijk is dat o.a. bij de vetplant *Euphorbia obesa*, die aparte planten met kleine bloemen heeft met of alleen stempels of alleen stuifmeelbevattende meeldraden. Wie zaad wil winnen van *obesa*'s zal dus over meerdere exemplaren dienen te beschikken om de trefkans op mannelijke en vrouwelijke exemplaren te vergroten.*) De thuishwekers van de bekende kiwivruchten zitten met hetzelfde probleem, want ook deze planten zijn tweehuizig. (Tot biotechnologische ingrepen en DNA-experimenten eenhuizige planten kunnen voortbrengen, want het is voor beroepskwekers heel onrendabel als veel planten geen vruchten kunnen voortbrengen, maar wel plaats innemen).

Ook de bloemen van *M. dioica* geven soms dit tweehuizige beeld te zien. In de natuur zijn naast gewone *dioica*'s, die meeldraden en stempels in de bloem hebben, ook bloemen te vinden met alleen maar vrouwelijke organen. Daardoor is de soortnaam *dioica* gekozen. Ik heb overigens tot nu toe geen mannelijke bloemen bij *dioica*'s waargenomen of gegevens daarover in de literatuur aangetroffen en houd me aanbevolen voor een tip in die richting.

De tweehuizigheid is dus allesbehalve compleet. Toen ik in mijn kas enige *dioica*'s van verschillende oorsprong nader bekeek, bleek dat ik ook een plant bezit met vrouwelijke bloemen. De andere planten hebben alle complete bloemen met mannelijke en vrouwelijke kenmerken.

De bloemdoorsneden op de bijgaande foto laten zien hoe bij de linker plant in de bloem het gele stuifmeel ontbreekt. Bij nadere beschouwing blijkt echter ook dat er wel degelijk naast de stijl een bosje meeldraden staat ingeplant, waarop sterk gedegenererde helmhokjes zitten. Daaruit zou ik willen concluderen dat de tweehuizigheid van enige van de *dioica*'s berust op een degeneratief kenmerk dat wel overerft omdat het een chromosoomdefect betreft. Dit defect is niet zo ernstig dat deze planten in het evolutieproces het onderspit delven. Maar het is geen functionele tweehuizigheid, omdat het merendeel der planten normale tweeslachtige bloemen heeft. Volledige tweehuizigheid is voor zover mijn gegevens reiken, niet bekend bij de cactaceae.

Kon. Emmalaan 23, 2264 SH Leidschendam

*) Opm.: In elk geval in de cultuur zijn ook eenhuizige *obesa*'s bekend. Wel is dit duidelijk afwijkend van het natuurlijke gedrag.

TIJDSCHRIFTEN

Excelsa nr 13 (1989)

Deze jaarlijkse uitgave van de Succulent Society van Zimbabwe opent met een historisch relaas van de Zweedse expeditie naar Zimbabwe in 1930-1931 door Norlindh. Maureen en Des Cole zijn door een buitenkansje in staat om met een heliocopter op de ontoegankelijke Brandberg in Namibië te komen om te speuren naar *Lithops gracilidelineata*; er worden ook diverse *Aloe* en *Cyphostemma* gevonden. D. Popiel beschrijft caudiciforme planten, zoals *Euphorbia decidua*, *E. platycephala*, een *Ipomoea* en *Adenia goetzii*, die ze met haar man vond op een expeditie naar Chinoyi (Zimbabwe). Hammer bespreekt de cultuur van *Conophytums* en beschrijft in een aansluitend artikel *Conophytum fibulaeforme*. *Brachystelma tavalla* wordt herontdekt in Zim-

babwe; C. Boele doet hier verslag van. B. Hargreaves geeft een beschrijving van *Adromischus umbraticola*, maar 3 pagina's verder blijkt het *Adromischus trigynus* te moeten zijn, dus volgt een correctie. D. Popiel gaat op bezoek bij de grote verzameling van Ian Turner. A. Percy-Lancaster bespreekt de *Brachystelma*'s van Zimbabwe. V.J. Corbett vertelt over cactussen en vetplanten op postzegels. L.W. Mittich bespreekt *Astrophytum asterias*. I. Hoffmann houdt een verhandeling over haar reis naar Peru. D. Popiel bezoekt de Chimanimani-bergen om *Aloe ballii* te vinden. Ze vindt daarentegen *A. swynnetonii*, *A. saponaria*, *A. chabaudii*, *A. schweinfurthii*, *A. munchii* en *A. wildii*. S. Venter geeft de nieuwbeschrijving van *Brachystelma inconspicuum*. D. Torrance publiceert een sleutel om Aloë's te identificeren. Achterin het tijdschrift is een zeer gedetailleerde index opgenomen van alle artikelen die in de voorafgaande 12 Excelsa's (1971-1986) zijn verschenen.

J.J. de Morree

Kaktusy jaargang 25, 1989

Nr. 1. Sida stelt *Rebutia nivosa* n.n. voor. Chvastek en Zwak gaan in op de groeiplaatsomstandigheden bij Mitla van *Coryphantha retusa*. John haalt herinneringen op aan twee oprichters van Kaktusy: Fleischer en Jelinek. Moucka bespreekt 5 onlangs door Reppenhagen beschreven *Mammillaria*'s. Riha bespreekt *Trichocereus pachanoi*. Stuchlik schenkt aandacht aan *Mammillaria collinsii* en Slaba aan *Crassula barbata*. Chvastek en Zwak zijn toe aan deel III van hun Mexico-reisverslag. Riha besluit dit nummer, eerst met te memoreren dat Subik, Voldan en Marel allen 65 jaar zijn geworden en vervolgens met een artikel over *Gymnocalycium mesopotamicum*.

Nr. 2. Stuchlik stelt *Mammillaria kraehenbuehlii* voor. Chvastek en Zwak brengen hun Mexico-reisverslag deel IV en in een apart artikel gaan ze in op het *Thelocactus rinconensis*-complex. Gratijs stelt *Echinopsis obrepanda* var. *fibrigii* voor. Klikar bespreekt *Akersia roseiflora* en Mitiska gaat in op de soorten van het geslacht *Aichryson* en speciaal *A. laxum*. Veverka en Jiranek bediscussieren de *Parodia*'s rond de stad Catamarca (*P. microsperma*-complex). Riha houdt zich bezig met de *Sulcorebutia*'s uit de groep *S. markusii*, *S. pulchra* en *S. rauschii*. Moucka bespreekt vijf nieuwe Reppenhagen-*Mammillaria*'s. Koupelka gaat in op vermeerdering via ex-plantaatcultuur.

Nr. 3. Riha en Subik berichten over hun cultuurervaringen met *Pachypodium brevicaulis*. Chvastek en Zwak brengen deel V en Moucka heeft weer vijf andere Reppenhagen-*Mammillaria*'s ter bespreking. Klikar gaat in op de cultuur van *Wilcoxia poselgeri*. Stuchlik bediscussieert *Notocactus brederooianus*. Havelik brengt *Opuntia microdasys* voor het voetlicht. Gratijs gaat in op *Haworthia limifolia* en *H. truncata*. Riha bespreekt de soorten van het *Copiapoa cinerea*-complex en hun cultuur.

Nr. 4. Baborak bespreekt *Neoporteria subgibbosa* var. *orientalis*. Slaba gaat in op het geslacht *Oreocereus* en zet kanttekeningen bij de vele namen in dit geslacht. Sadovsky brengt een afbeelding van *Astrophytum asterias* uit 1845. Klikar stelt *Pseudolobovia kermesina* voor, Stuchlik doet hetzelfde met een roodbloeiende *Turbinicarpus pseudopectinatus* en dezelfde Stuchlik bespreekt de RHS-kleurenkaarten. Chvastek en Zwak brengen deel VI van hun serie en Riha gaat in op de cultuur van *Aloe*'s.

Nr. 5. John bespreekt het ondergeslacht *Dolichothele* van *Mammillaria* en in 't bijzonder *M. surculosa*. Hertus stelt drie Ritter-Matucana's voor: *Matucana celendinensis*, *M. fruticosa* en *M. hastifera*. Chvastek en Zwak zijn toe aan deel VII van hun reisverslag, deze keer over de cactussen rond Hipolito, Coahuila (Mex.). Stuchlik beschouwt *Wigginsia arechavaletai* ten opzichte van *W. kovarikii* en *W. maldonadensis*. Uhlmann start met een serie over *Echinopsis*. Riha bediscussieert de status van *Thelocactus leucacanthus*. Mitiska geeft een portret van *Aeonium tabulaeforme*. Uhlmann bespreekt los van zijn andere artikel *Echinopsis leucantha*.

Nr. 6. Stuchlik stelt *Notocactus vanvlietii* en zijn variëteiten voor. Chvastek en Zwak berichten over de cactusvegetatie rond Dr. Arroyo, Mexico. In zijn artikel over *Echinopsis* behandelt Uhlmann de soorten *E. eyriesii*, *E. oxygona*, *E. rhodotricha*, *E. chacoana* en *E. calochlora*. Riha toont in woord en beeld *Sulcorebutia cylindrica* fa. *albiflora*. Riha en Subik vergelijken de toestand van cactusstandplaatsen in Mexico met die van een paar jaar geleden. Chvastek en Zwak gaan in op het verspreidingsgebied van *Mammillaria mystax*. Gratijs stelt *Xerosicyos dangui* voor. Riha gaat in op de variabiliteit van *Mammillaria geminispina*.

Cactaceas y Suculentas Mexicanas jaargang 34, 1989

Nr. 1. In een uitvoerig artikel bespreekt Chazaro de in centraal Veracruz en aangrenzende deel van Puebla, Mexico, voorkomende taxa die gerekend worden tot geslachten binnen de familie der *Agavaceae*. In het volgende artikel doet Garcia Mendoza hetzelfde voor de staat Oaxaca, Mexico. Hugo Cota bericht van het vijfde jaarlijkse symposium over succulente planten te Huntington.

Nr. 2. Moran en Uhl geven de nieuwbeschrijving van *Echeveria chapalensis*, gevonden nabij Laguna Chapala, Michoacan, Mexico, en verwant met *E. waltheri*. Lopez en Sanchez deden kie-

mingsonderzoeken aan twee cultuur-varianten van *Stenocereus griseus* en berichten daarover. Meyran heeft recente vondsten geïdentificeerd als *Mammillaria polygona* en beschrijft zijn bevindingen. Beutelspacher vermeldt de plantensoorten die gebruikt worden in een bloemenfeest in Chiapa de Corzo; het zijn 4 soorten *Tillandsia*'s.

Nr. 3. Pina geeft de nieuwbeschrijving van *Yucca queretaroensis*, gevonden nabij Bucareli. Areola beschrijft het vinden van *Mammillaria bombycina* in noordelijk Jalisco en maakt een vergelijking met *M. perezdelarosa*. Galvan geeft een kort overzicht van de monocotyle succulenten in Mexico Valley. Een In Memoriam Jorge Elizondo. Synnott bespreekt uitvoerig de *Agaves* voorkomend in Nuevo Leon, Mexico.

Nr. 4. Meyran brengt de nieuwbeschrijving van *Echeveria setosa* var. *deminuta*, reeds sinds 1975 verspreid onder het veldnummer FO 42. Van de 37 in centraal Veracruz en aangrenzend deel van Puebla gevonden soorten *Senecio* bespreken Chazaro en Tapia de soorten *S. armentalis*, *S. parasiticus*, *S. orcutti* en *S. praecox*. Clark, Johnson en Blom vonden een afwijkende bloei bij een exemplaar van *Agave shawii* var. *goldmanniana* en berichten daarover. Fritz Maurice geeft de nieuwbeschrijving van *Myrtillocactus geometrizans* forma *monstruosus hintonii*. Sanchez en Galindo maken melding van de conserverende inspanningen ten aanzien van de cactus- en groeiend in Queretaro.

Grusonia jaargang 29 (1989)

Nr. 1. Vandecaveye bespreekt het geslacht *Oreocereus*.

Nr. 2. De vele toepassingen van *Opuntia*, zowel als plant als ook als voedsel, worden belicht door Vandecaveye. Crombez haalt weer personen voor het voetlicht die iets te maken hebben met een jaar eindigend op '8'.

Nr. 3. Vandecaveye koos deze keer *Bryophyllum* als onderwerp voor een artikel. Fonteyne vervolgt zijn *Mammillaria*-overzicht volgens Hunt. Crombez was nog niet klaar met '8'.

Nr. 4. Vandecaveye gaat in op de vermeerdering van cactussen via stek.

Nr. 5. Vandecaveye heeft deze keer het geslacht *Astrophytum* als onderwerp gekozen. Onraedt bespreekt *Mammillaria hernandezii*.

Nr. 6. —

Nr. 7-8. Fonteyne bericht over zijn ervaringen met een volle grond tablet.

Nr. 9. Vandecaveye pakt de soorten uit de geslachten *Pachypodium* en *Adenium* bij de kop.

Nr. 10. Portret van Luc Vandecaveye. Keirse bespreekt kort tien merkwaardige succulenten.

Nr. 11. Vandecaveye schenkt aandacht aan zieke planten in de kas. Houthoofd beziet de variëteiten van *Echinocereus engelmannii*.

Fonteyne stelt zijn tien favoriete cactussen voor.

Nr. 12. —

Astrophytum jaargang 6 (1989)

Nr. 1. Piens bespreekt *Bartschella schumannii* en Wittesaele *Buiningia brevicylindrica*.

Nr. 2. Wittesaele stelt *Myrtillocactus geometrizans* voor.

Nr. 3. Piens vraagt zich af wat *Parodia weskampiana* is.

Nr. 4. Wittesaele bespreekt *Homalocephala texensis*.

Nr. 5. Piens schrijft over cactusliefhebbers in Praag.

Nr. 6. Over de ecologische aspecten van de cactusgroeigebieden in Zuid-amerika schrijft Piens. Wittesaele stelt *Hertrichocereus beneckeii* voor. Piens brengt in vertaling delen uit het boek *Parodia* van Weskamp.

Nr. 7. Piens vervolgt zijn artikel over *Parodia*'s.

Nr. 8. Wittesaele bespreekt *Vatricania guentheri*.

Nr. 9. Piens geeft in vertaling een artikel van Weskamp over *Parodia subterranea* en *P. culpinensis*.

Nr. 10. Piens doet verslag van een bezoek aan Kakteen Haage te Erfurt.

L. Bercht

INHOUD

Een herziening van de onderverdeling van <i>Pediocactus simpsonii</i> - F. Hochstätter	178
Parken in de Verenigde Staten: Anza-Borrego Desert - W. Alsemgeest	184
Mesembryanthemaceae (LXVII) - F. Nolte en A. de Graaf †	186
<i>Agave macroculmis</i> en <i>Agave gentryi</i> spec. nov. - B. Ullrich	190
Mineur? - D. de Jonge	194
Brazilië: het land van de cephalimdragers (V) - C. Wolters	194
<i>Mammillaria dioica</i> ; enige kanttekeningen - J.J. de Morree	197
Tijdschriften - J.J. de Morree en L. Bercht	169